

WAPENBROEDERS

UITGAVE VAN EN VOOR
DE NEDERLANDSE
STRIJDKRACHTEN IN
INDONESIE

3e JAARGANG No. 51
24 MAART 1949

REDACTIE:

LEGERCONTACT
ROOMSE KERKWEG 2
BATAVIA

VOOR DE

MARINE RUBRIEKEN:

MARVO . I.O. . MARINE .
POSTKANTOOR BATAVIA

OP DE
KORREL

V. K.- K.N.I.L.

pag. 5

WAT IS UW
MENING?

pag. 20-21

N. V. MILITEX

pag. 10-11

*

VIJF JAAR

Vrouwen Korps K.N.I.L.:
een warme handdruk van de
Kon. Marine

Het is een grote vergissing geweest en daarom beter om het uit te maken. We kunnen toch altijd vrienden blijven.

In de ene brief staat het wat verward, in de andere droevig, of gemaakt kil, maar het komt overal op 't zelfde neer: De verloving is uit.

Zo langzamerhand zijn er al heel wat brieven met deze inhoud in dit Leger terechtgekomen en al heel wat harten zijn op deze manier gebroken..... Als je zelf zo'n brief krijgt, ach, dan is het net of alles waar je aan vasthield en ingelooft met donderend geraas in elkaar valt en je hebt het gevoel dat je stikt in het stof van het instortende puin. Je voelt dan een mateloze en machteloze woede tegen alles en iedereen. Dit zakt en dan is er alleen maar leegte over. Ja, lichamelijk pers je nog wel door, maar je geest is dood, kapot.

Er bestaat echter een Engels spreekwoord, dat zegt: „Never say die”, oftewel: „Geef het nooit op”.

Leg je er daarom niet bij neer en zeg niet direct: „Laat ze barsten”. Nee, als je werkelijk veel van je meisje houdt, dan weet je dat het omgekeerd ook waar is geweest, dat zij van jou hield. Het is mogelijk dat haar liefde opgehouden heeft te bestaan, maar daarover kun je aan de hand van die ene bewuste brief niet oordelen. Laat, daarom alleen, niet los wat je voor het leven gelukkig kan maken. De man is in huwelijk en verkeren de leider en de besliser in moeilijkheden. Probeer je daarom eerst te verplaatsen in de omstandigheden waarin je meisje verkeert, in de moeilijkheden, waar zij net zo goed als jij mee te kampen heeft en die wellicht tot die brief geleid hebben.

Schrijf toch terug

Heb jij zelf misschien onbewust bij je meisje de twijfel wakker geroepen of zij nog altijd voor jou hetzelfde betekent? Mogelijk ben jij de laatste tijd in je brieven, al is het alleen maar van moeheid, wat kort en zakelijk geweest, zodat zij ineens het gevoel kreeg, dat zij niet meer diegene was, bij wie jij je hart uitstortte. Verbeeld je, dat zij daardoor wellicht al wekenlang met het idee rondloopt, dat jullie niet meer naar elkaar toegroeien maar van elkaar verwijderen.

Oorzaak? Niets anders dan wat onachtzaamheid aan jouw kant. Gevolg? Haar voorstel om het maar uit te maken. Als je dat allemaal eens rustig overweegt, ben je er dan nog zo zeker van dat tussen jullie beiden geen liefde meer bestaat?

Wees eens eerlijk — Zou het niet kunnen zijn dat je meisje een moment van zwakte heeft gehad, zoals we dat allemaal op zijn tijd wel eens hebben? Misschien heeft ze op dit ogenblik al weer bittere spijt over de brief, die ze je geschreven heeft. Bovendien, indien jullie getrouwd waren, dan was het toch je plicht om te helpen bij het overwinnen van de moeilijkheden, welke deze ook mogen zijn en niet om elkander af te stoten.

In je verlovingsstijd, al zitten jullie nu misschien 14.000 km van elkaar, geldt al hetzelfde. Ook hier is het daarom je plicht te helpen en te bouwen in plaats van af te breken of te verstoten. Je zult misschien zeggen: „Nou dat nog, heb ik al geen moeilijkheden genoeg?”

Inderdaad, jij hebt het ook moeilijk, niemand zal dit kunnen ontkennen. Maar opgeven doen we niet, nooit. Ook deze moeilijkheden moet je op je schouders nemen, het is je plicht als man en als toekomstig echtgenoot.

Zeg daarom niet: „Laat ze maar barsten, ik zal gek zijn om nog terug te schrijven”. Nee, zet de foto van je meisje voor je, pak een pen en schrijf haar terug. Houd daarbij goed voor ogen, dat als de ware liefde jullie bindt, deze te groot en te sterk is dan dat ze met een pennestreek verbroken zou kunnen worden. Ook om harentwil moet je aan die mogelijkheid volle aandacht schenken.

En wanneer je brief van deze gedachte bezield is, zou het helemaal geen wonder zijn, dat je al heel gauw een brief terugkrijgt, waarin je meisje je vraagt of je haar vergeven wilt en dat je die vorige brief van haar maar zo gauw mogelijk moet vergeten.

Maar ook is het mogelijk, dat hetgeen jullie beiden voor liefde hebben aangezien, slechts verliefdheid blijkt te zijn geweest. En tegen de moeilijkheden waarin deze omstandigheden van scheiding jullie beiden brengen, is een verliefdheid niet opgewassen. Probeer het dan zo te zien, dat uit het kwaad het goede is voortgekomen. Dat je bewaard bent gebleven voor de fout, die zo velen in het leven maken, nl. een huwelijk te sluiten, op basis van verliefdheid alleen.

Probeer dan dankbaar te zijn voor de les, die het leven je toestond te leren. Want het hindert niet hoe hard de slagen aankomen, als je er van leert na iedere knock-out beter getraind in de ring terug te komen.

Illustratie uit Ned. Jaarboek voor Fotokunst 1948 — 49 naar een foto van Mathieu Koch.

ONDER DE STREEP

„Naast de streep” werd in verband met de plaatsruimte ditmaal „Onder de streep”.

De eerste pagina's van dit nummer hebben dit keer een uitgesproken vrouwelijke inslag. Zowel hoofdartikel als een deel der troepencopie zijn aan vrouwen, of liever aan meisjes, gewijd, die in direct verband met het Leger staan.

Immers, enerzijds is de band tussen de verloofden in Nederland en ons, het Leger hier, niet ver te zoeken. Anderzijds zijn de meisjes van het V.K.-K.N.I.L., en vanzelfsprekend ook van het V.H.K. en de Marva, die per saldo even-

eens het uniform dragen en hun plicht in het Leger vervullen, niets anders dan soldaten evenals wij. Ook hier is de band, die ons onderling verbindt, wel zeer duidelijk. Dat beiden, zowel verloofden als V.K.-sters, een plaats in dit nummer innemen is redactioneel gezien een zuiver toeval, U moogt dit gerust weten. Maar juist hier heeft het toeval een volkomen verantwoord samengaan veroorzaakt.

Uit de antwoorden, die wij ontvingen op onze vraag of wij jongeren oppervlakkig en onverschillig zijn geworden, blijkt, dat de jeugd, dus wij, de problemen eerlijk en scherp onder ogen durven zien, hoe beroerd deze ook mogen zijn.

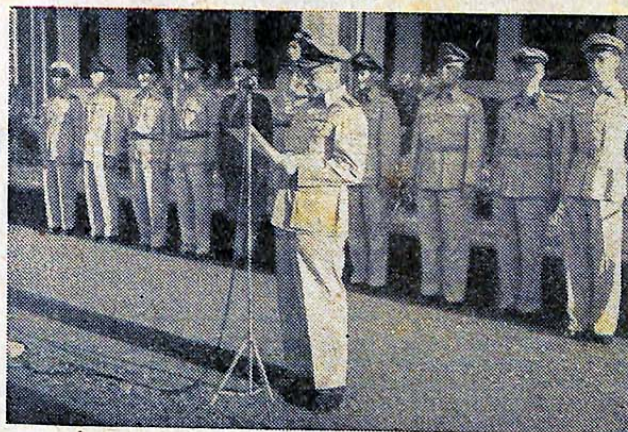
Dat de moed daartoe bestaat, is een hoopvol verschijnsel, maar, zo schreven wij in de inleiding bij deze vraag: „Wij zullen doelbewust de ons geboden kansen moeten aangrijpen.”

Doch toen wij dit schreven, hadden wij er niet het flauwste vermoeden van, dat wij zwart op wit nog in ditzelfde nummer het bewijs hiervan zouden kunnen leveren. Een bewijs uit Nederland, in de vorm van een reportage over de N.V. Militair, een fabriek geleid en opgericht door gedemobiliseerde militairen uit Indonesië, die geen werk konden vinden, dus zelf werkmogelijkheid gingen scheppen. Dit nu heet doelbewust de (levens-) kansen grijpen.

SEMARANG

..... inspectie door Gen. Meyer

BANDOENG

.....rede door Gen. Alons

VIJF JAAR

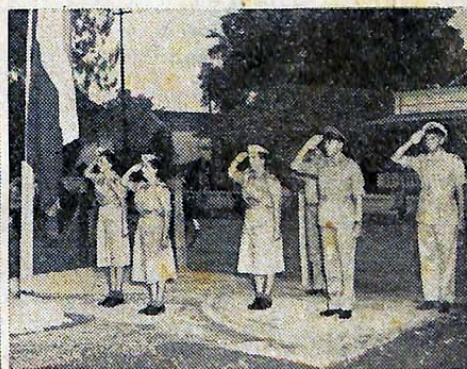
MAKASSAR

PALEMBANG

..... vlaggenparade

V.K. - K.N.I.L.

BATAVIA

BATAVIA

..... geslaagde revue

BANDOENG

..... geslaagd défilé

Ook overwinnen ligt in voorwaarts gaan

Captain John G. DALTON bouwt voort, op hetgeen Colonel Purdue in „Wapenbroeders“ (Nr. 34 van 25 November j.l. heeft gezegd. Zien wij hier voorboden van een radicale wijziging in de infanterie-opleiding?

DIEGENEN van ons, die een hulpeloos en wanhopig gevoel kregen bij het zien van een geweer-compagnie, die of door sniper- of door verspreid vuur uit handvuurwapenen tegen de grond gedrukt werd, zullen gejuicht hebben over het artikel van Colonel Purdue: „Behoud ligt in het voorwaarts gaan“.

De Kolonel wijt deze geestesgesteldheid, die tot het te snel dekking zoeken leidt, aan een fout in de opleiding.

Dit was ook de oorzaak van het ergerlijk gebrek aan aanvalsgeest van sommige onzer eenheden tijdens de afgelopen oorlog.

We hadden onze soldaten moeten leren, dat zichzelf in-graven soms het eigen graf graven betekent en dat munitie uitgegeven wordt om gebruikt te worden. Laten wij eens teruggaan tot de jaren '42/'43. Om Uw kennis te toetsen wordt U een eenvoudig tactisch probleem voorgelegd. Wij laten U de keus tussen twee oplossingen.

Uw compagnie heeft zich ontwikkeld en valt aan over open terrein in de richting van een bos; op 500 meter afstand ont-vangt U mortiervuur en vuur uit handvuurwapenen.

Gaat U:

1. Nu dekking zoeken en poogt U deels kruipend en deels in korte sprongen voorwaarts te gaan onder eigen vuurdekking of:

2. Blijft U op de been en rukt U al vurend snel op de vijand in (lopend vuur).

Indien U Uw opleiding goed doorlopen had, had U in 1942 het eerste antwoord gegeven en zou dan gelijk gehad hebben.

Maar bij de gevechten in de zomer van 1944 was U schoon in 't ongelijk en misschien zelfs dood geweest.

Onder dezelfde omstandigheden zou U welke van deze twee dingen doen?

1. Geen vuur afgeven totdat U een zeker doel aantreft, of:
2. Het bos onder vuur houden, zelfs met het risico om je munitie te verbruiken, zonder iemand te raken?

De in 1942 opgeleide soldaat zou ongetwijfeld het eerste doen, maar indien hij deze tactiek in 1944 in het gevecht had toegepast, zou hij het bos waarschijnlijk nooit bereikt hebben.

De tactiek om een „aanvalsvuur“ (lopend vuur) af te geven zodra het eerste vijandelijke schot valt, ongeacht de afstand tot het object, zou vele mensenlevens en veel moeite gespaard hebben.

Toch vinden soldaten, gewend als zij zijn aan de Hollywood-versie van deze tactiek, (soldaten met hun geweren hoog in de aanslag, die tegen machinegeweervuren optornen en weggemaald worden), het moeilijk om aan te nemen, dat door een goed en krachtig afgeven „lopend vuur“ een object met een minimum aan verliezen te nemen is.

Een aanval met een meerderheid in getalsterkte en vuurkracht is praktisch onweerstaanbaar, wanneer aangevuld met de stootkracht van geconcentreerd vuur van een geweer-compagnie, die zonder aarzeling voorwaarts gaat.

Anderzijds zal geen enkel geconcentreerd vuur, op één doel afgegeven, voldoende zijn om dit doel te nemen, wanneer de aanvallende tirailleurs zich na het eerste vijandelijke schot gaan dekken.

Mannen, die al vurend snel voorwaarts gaan, worden mee-geleept en aangemoedigd door de aanval. Het lawaai van hun eigen wapenen, doet het geluid der vijandelijke wapenen verstommen. Letterlijk rukken zij op achter een eigen vuur-wal, die veel doeltreffender is dan de ouderwetse artillerie-

barrages, omdat zij nu zelf hun eigen vuur leiden. Het geeft hen iets te doen; zij slaan terug en lopen of kruipen niet, terwijl zij zelf passief moeten incasseren. Omgekeerd, heeft het op de vijand een verlamdende invloed en het resultaat is voornamelijk psychologisch. Het donderend lawaai van het vuur dezer aanvallende strijdmacht, doet deze vele malen groter schijnen dan zij in werkelijkheid is.

Het gefluit van passerende kogels en ricochettes doet de man steeds dieper in zijn schuttersput kruipen en zodoende wordt het tegenvuur steeds meer bemoeilijkt.

Inderdaad, wordt in dit stadium de vijand weinig verliezen toegebracht, maar hij kan er zelf ook weinig toe-brengen. En is het aanvalsoel eenmaal bereikt, dan is de aanval in het voordeel.

Lopend vuur is niet te gebruiken bij straatgevechten, in dicht bos of tegen bunkers, maar verder is deze methode tegen bijna alle doelen bruikbaar. Men moet de mensen leren om tijdens de aanval op hun benen te blijven en door te lopen, zelfs onder artillerie- en mortiervuur, want zelfs de beste artillerie heeft enige seconden nodig om zich in te schieten en in enkele seconden kan een mens reeds vele me-ters afleggen.

Tenslotte bereikt de aanval het punt, waar de verdediger wegens het gevaar om eigen troepen te raken, geen gebruik meer kan maken van artillerie en mortieren.

Indien deze dingen geleerd en begrepen zouden worden gedurende de training, zouden we troepen met een goede aanvalsgeest bezitten en de voorwaartse stoot van een ge-weer-compagnie zou de angstaanjagende uitwerking hebben van een bajonet op de keel van de vijand. En dan zullen wij onze doelen kunnen nemen.

Uit: Infantry Journal.

De M-46 „General Patton“ tank werd onlangs door de weduwe van de generaal te Detroit ingewijd. Uiterlijk lijkt deze tank veel op de „Pershing“. De snelheid is echter 50% groter. Met een enkele bewegelijke knuppel worden stuur en versnel-lingen bediend. Wanneer de tank van verlengde luchtaanvoer-en uitlaatbuizen voorzien wordt, kan hij door het water rijden tot een diepte, waarbij de motor onder de waterspiegel komt te liggen.

V.K. vierde eerste lustrum

In verschillende plaatsen in Indonesië werd het eerste lustrum van het V.K.-K.N.I.L. op feestelijke wijze herdacht. Hieronder een resumé, dat — zonder volledig te zijn — een beeld geeft van de feestviering in enkele steden.

BATAVIA.

In elk VK-detachement werd de 5e Maart met een bijzondere vlaggenparade geopend en de Dagorder van de Legercommandant voorgelezen.

Des middags om half een was er in de cantine van het Kebon Sirihkamp te Batavia een drukbezochte receptie, waarbij tal van militaire autoriteiten de Detachementscommandante, de 1e luitenant Van Tongeren, kwamen gelukwensen.

In de geheel gevulde bovenzaal van de AMVJ op Noordwijk werd 's avonds door V.K.-sters een revue opgevoerd, die — naast de gebruikelijke zang- en dansnummers — verschillende sketches bracht, waarin een en ander werd verteld uit de geschiedenis

„Ik vind 't heus prettig om 's morgens met bloemen te worden begroet, korporaal, maar toch. . .”

(Punch)

herdenking in Malang zich tot een korte plechtigheid. Na de vlaggenparade gewaagde de PMC van zijn grote waardering voor het Korps. Toen gezamenlijk de koffie was gebruikt, toog een ieder aan zijn normale werkzaamheden.

PADANG

Ook in Padang een vlaggenparade en woorden van waardering, hier uitgesproken door Kolonel J. C. C. van Erp. De Detachementscommandante, Sgt. 1e kl. C. J. de Meester dankte voor de belangstelling. Des avonds was er in de VK-mess een receptie.

MEDAN

„Hoe wij verzeild zijn geraakt in het militaire leven? Kijk dat zit zo..... Er waren vele motieven om „er uit te vliegen”..... De een wilde als verpleegster, een tweede als apothekers-assistente naar Indonesië, een derde trok naar de tropen om een militair op een bureau te vervangen en zodoende de „mankracht” groter te maken...

„Nee, voor de vijfde keer: U spreekt niet met Snoetie!”

(Lilliput)

van het V.K. En vanzelfsprekend gingen na de revue de stoelen aan de kant.

BANDOENG

In het VK-kampement aan de Kenarielaan stonden het volledig detachement en de drumband „7 Dec.”-Divisie in carré opgesteld, toen onder de tonen van het Wilhelmus de vlag gehesen werd. Gen.-Majoor P. Alons sprak waarderende woorden: „Zoals man en vrouw tezamen werken om het hoogste levensideaal te verwezenlijken moge het VK en het leger samen opgaan in geestdrift voor de wederopbouw van dit land.”

Voorafgegaan door de drumband volgde daarna een défilé en een mars door Bandoeng. De ochtend werd verder doorgebracht met sportwedstrijden in het kampement. 's Middags recipieerde de Korpscommandante in het AMVJ-gebouw.

MALANG

Gezien het feit, dat er onder de huidige omstandigheden geen gelegenheid was dit feest grootscheeps te vieren, beperkte de

„Nee, Ma! U niet!”

(Blighty)

Onze VK-sters zijn hardwerkende meisjes. Wie hiervan kwaad spreekt haakt zichzelf naar beneden, bezoedelt de vrouw in het algemeen en besmeurt in het bijzonder een instelling, waarop wij trots moeten zijn...” (uit een interview, t.g.v. het eerste lustrum te Medan afgenomen).

Sieraad van het KNIL

5

De 5e Maart 1949 was het vijf jaar geleden, dat het Vrouwenkorps van het K.N.I.L. bij Ministerieel Besluit werd ingesteld. Juist in die dagen werd de behoefte aan een dergelijk korps sterk gevoeld. Het V.K.-K.N.I.L. had tot doel „mede te werken aan de voorbereiding van de terugkeer naar Nederlands-Indië en na bevrijding van Ned.-Indisch grondgebied aldaar dienst te doen in administratieve, medische en hygiënische — en voor zover zulks nodig zal blijken ook in andere — functies”.

Aanvankelijk bestond het Korps alleen uit Nederlandse vrouwen, die buiten de bezette gebieden leefden. Zij genoten hun opleiding in Amerikaanse kampen en werden vervolgens per troepenschip naar Australië overgebracht, waar de opleiding werd voltooid tezamen met de inmiddels ter plaatse gerecruteerden.

In afwachting van de bevrijding van Indonesië werden de V.K.-sters inmiddels bij regerings- en militaire instanties te werk gesteld. Dit bood het voordeel, dat men in staat was zich voor te bereiden op de werkzaamheden, die deze vrouwelijke militairen wachtten, wanneer Indonesië van de Japanners zou zijn verlost.

Langzamerhand breidde het Korps zich uit met meisjes uit bevrijd Nederland. Begin '44 was men al begonnen met een Medische groep, hoofdzakelijk bestaande uit West-Indische meisjes. Dit team ging op Nv. Guinea aan de slag.

Augustus '45 vormde een mijlpaal in de geschiedenis van het V.K.-K.N.I.L. Japan capituleerde en spoedig daarop vertrokken de eerste VK-leden per vliegtuig naar Java en Sumatra om werkzaamheden te verrichten bij het K(antoor) D(isplaced) P(ersons) en de RAPWI ten behoeve van ex-geïnterneerden en krijgsgevangenen. Tezelfdertijd werden meisjes uitgezonden naar Siam en de Philippijnen, waar grote contingenten voormalige krijgsgevangenen wachtten op transport naar Java.

De werkzaamheden waren lang niet altijd gemakkelijk of zonder gevaar.

Zo vielen enkele VK-sters in handen der extremisten, doch als door een wonder ontsnapten zij aan de dood.

In October '45 werd het Hoofdkwartier-VK van Brisbane naar Batavia overgebracht. Na enige moeilijkheden in het begin kreeg men de beschikking over „het Klooster” op Noordwijk.

Van die tijd af kwamen regelmatig nieuwe groepen VK-sters uit Nederland in Batavia aan. Onder de meest primitieve en gevaarvolle omstandigheden werd onverdroten doorgewerkt en tenslotte kwam er steeds meer tekening in de zaak.

In Juni 1947 begon men opnieuw met de recrutering van krachten uit Nederland. Nog steeds komen er contingenten uit het moederland aan.

Na een opleiding van vier weken te Bandoeng worden de meisjes bij de verschillende compagnieën en detachementen ingedeeld.

Het V.K. heeft zich een belangrijke plaats weten te verwerven in het leger. „Ik prijs mij gelukkig het Vrouwenkorps...sieraad van het KNIL, onder mijn bevelen te hebben en ik spreek de hoop uit, dat het leger nog tot in lengte van dagen in zijn gelederen mag rekenen op de steun en de medewerking van de Nederlandse vrouw”, zo drukte de Legercommandant het uit, in zijn Dagorder van de 5e Maart 1949.

Wapenbroeders

Solo in het eerste uur van de bevrijding.

veel vrijheid toe. Maar..... het werk ging door. Steeds nieuwe leerlingen kwamen op de scholen, de Kerk bleef zich uitbreiden.

Toen Japan capituleerde, kwam de Republiek. In de Regering zaten een paar Christelijke ministers, waardoor er een zekere mate van Godsdienstvrijheid tot stand kwam. Direct werden de koppen bij elkaar gestoken om plannen voor uitbreiding van het onderwijs te bespreken. Er moest een kweekschool komen, want het aantal leerlingen werd steeds groter, dus de behoefte aan leerkrachten ook. De Kerk vroeg hun aandacht voor de moeilijkheden, die kwamen. Er werd gevochten, aan alles was gebrek, maar ze hielden vol, zij moesten overwinnen en als straks hun leermeesters terug zouden komen moesten zij kunnen zeggen: „Dat en dat hebben wij gedaan en God heeft ons geholpen”.

Naar Batavia

Een van de onderwijzers reisde naar Batavia. De moeilijkheden waren groot, er moest een pas komen, waarmee hij over de Status-Quo-lijn kon komen, de reis moest betaald worden. Maar de man kwam in Batavia en kon zijn plannen voorleggen. Kort na zijn terugkeer werd hij door de Republikeinse Regering opgesloten wegens..... Ja, waarom eigenlijk? Hij wist het zelf niet. Een harde slag, een van de beste krachten ging achter slot en grendel. Maar de anderen gingen onvermoeid verder. Er moest doorgewerkt worden.

Plotseling kwam het bericht, dat Djokja door Nederlandse troepen was bezet. Zou dit het einde betekenen van alle ellende? De gedachten aan die ene onderwijzer, die nu nog in gevangenschap verkeerde, bleef. Maar ook daarvoor zou uitkomst komen!

En de uitkomst kwam. Plotseling stond de onderwijzer voor de deur, wat mager geworden en z'n kleren zaten een beetje ruim om zijn lichaam. Maar hij was vrij! De volgende dag bracht echter een grote slag. Er stegen rookwolken op, uit de verschillende schoolgebouwen, de republikeinen hadden er de brand in gestoken, in zinloze vernielzucht, waarmee zij alleen het volk, dat zij voor gaven te beschermen, bijna onherstelbare schade toebrachten.

Men redde wat er te redden viel, de boeken en schriften, die nog niet door het vuur waren opgevreten, werden in veiligheid gebracht, het bluswerk was vergeefs. Toen kwamen de Nederlanders, een paar uren te laat. Maar men was vrij en kon nu veel plannen, die men had uitgedacht, verwezenlijken. Sommige scholen waren voor een deel nog bruikbaar, er zou nog wel les in gegeven kunnen worden, al was het behelpen, en de soldaat is men dankbaar voor zijn hulp.

Solo:

Beschaving en geloof

WIE Solo van vroeger kent, zal ongetwijfeld verbaasd en teleurgesteld zijn, wanneer hij thans een bezoek aan deze Vorstenstad brengt. Uiterlijk is er weinig te zien van een goede ontwikkeling in deze stad. Slechte en stuk gereden straten, verwaarloosde huizen, toko's waar de dames maar gauw weer uit zullen lopen „omdat het er zo stinkt”, uitgebrande en in puin gelegde gebouwen, dat alles geeft de stad een niet bepaald prettige indruk. De mensen zelf zien er arm en vervuld uit.

Lompen, jutezakken, waar je doorheen kunt kijken, sarongs, die meer gat zijn dan heel, versleten broeken, dat is hun kleding. Iemand met een mooi pakje aan wordt haast nagekeken. Het krioelt er van bedelaars en schooierende kinderen, vragend om een stuk brood of een hap rijst. Als je niet met de inwoners praat, dan ga je met een onbevredigd gevoel weer weg, naar „betere oorden”.

Langs een van de straten loopt een heel oud Javaans moedertje. Heur haar, eens diepzwart, is verkleurd tot een witvaal-grijs. Een paar uitgerafelde voden bedekken haar lichaam maar voor een klein deel. Bij een militair kampeement blijft ze even stil staan en kijkt naar het drukke gedoe van de militairen, in stilte hopen, dat er een stukje brood voor haar bewaard is gebleven. Een van de soldaten komt toevallig langs haar. Schuchter kijkt ze naar hem op en vraagt dan, een beetje zacht, maar duidelijk verstaanbaar, in zuiver Nederlands: „Heeft U wat voor mij te eten, meneer? De soldaat stond perplex.

Drang

Solo is een van die steden, waar de mensen een hoge graad van ontwikke-

ling hebben bereikt. Dat merk je pas goed, wanneer je eens met een onderwijzer van het Zendingscentrum van de Gereformeerde Kerk hebt gepraat. Toen de Jap Indonesië overmeesterde, leek het alsof al het werk verpletterd zou worden.

Alleen de Javaanse predikant en onderwijzers konden op hun post blijven. Ze waren gewend onder leiding te werken, nu stonden zij er alleen voor. Eerst ontbrak hun de moed, maar het verval, dat direct merkbaar werd, dwong hen als 't ware, weer aan het werk te gaan. En dat deden ze. De Jap liet hun niet

Het hof van de Soesoehoenan van Solo: middelpunt van Java's cultuur.

Bapa haroeting

DE Batak-bewoners van Tapanoeli op Sumatra hebben een spreekwoord, dat verkort wordt aangeduid met: „Bapa haroeting”. Dat wil zeggen, dat het mannetje van een soort tropische snoek dikwijls zijn kinderen opeet. Het werd ons verteld door vaders Flohr in het stadje Sibolga aan de Westkust van Sumatra.

Wie vaders Flohr eigenlijk was.....

Te Solo op Java geboren in 1892. Van 1912 in dienst bij Verkeer en Waterstaat. Vlak voor het uitroepen van de republiek vergaten de Engelsen hem als Indo-Europeaan te waarschuwen, zodat de heer L. Flohr tot de bevrijding December 1948 in de Republiek heeft gezeten.

De republikeinen vertrouwden hem echter niet. Af en toe mocht hij wat werk doen als gewoon arbeider, maar meestal sloot men hem op onder bewaking van de T.N.I. Tenslotte geïnterneerd als z.g. „Nica-spion”. In Januari 1948 opnieuw vrij en in Sibolga belast met de waterleiding en riolering.

Het was echter een grote chaos. Je kon aan de gang blijven want de mensen lieten alles weer verstoppert en er was geen controle.

Onze chef was een vent met een grote mond, die voor de oorlog tot mijn eigen grondwerkers behoorde. Eén keer slechts heb ik wat geld ontvangen om een werkje uit te voeren.

Voor de rest ben ik altijd schijnwerker geweest, zoals de meeste anderen, omdat er geen geld voor herstellingen beschikbaar kwam. Het spreekwoord van de vadersnoek, die al z'n kinderen opvreet, was overal bekend.

Daar bedoelde het volk mee, dat de grote chefs het geld verteerden, wat bestemd was voor het werk.

„Heeee..... Latoeka..... kom eens hier en vertel ook wat!”.....

Latoeka komt, een oude werker. Voor de oorlog machinist. In de tempo kermerdekaan..... stadsarbeider.

„Bapa haroeting..... toean. En wij konden verrekken. Eén keer ben ik naar het kantoor van de Boepati (burgemeester) gestapt en heb hem om wat eten gevraagd. „Ik heb zelf niets”, zei hij. Later ben ik met etenstijd naar zijn huis

„Bapa haroeting, toean, en wij konden verrekken.....”

gegaan. De tafel was overvol gedekt. Weer om eten gevraagd.

„We hebben zelf zo weinig”. Dat kreeg ik ten antwoord..... 160 gulden per maand salaris voor mij, m'n vrouw en zes kinderen. Van alles gestolen om ze in het leven te houden.”

„Blij, dat de Blanda's zijn gekomen?”

Ach..... toean..... Toean hoefde dat niet te vragen. Niemand, die nu weer hier werkte, hoefde hij dat te vragen. Misschien konden zijn twee zoons nu weer gauw naar de Muloschool. En zij, die hier nu niet meer werkten, waren of bang voor de Laskars die wraak namen, of het waren bapa's haroeting geweest. Die durfden niet meer. Waren ook kwaad, omdat hun goede leventje afgelopen was. Maar hijzelf..... hij was blij, heel blij.

Laatste saluut

JA, hier zijn ze de ruwe woestelingen met gescheurde modderkleding, volgehangen met munitie. Een vuil wapen, een rode sjaal om.

Waar ze vandaan komen? Negentien uur zijn ze weggeweest. Negentien uren door kampongs en sawah's. Negentien uren van zweten en zonder slaap. Nu gaan zij naar huis, baden, eten, slapen.

Plots gieren de remmen der 3-tonners. Wat is er? Zie. Moe klimmen zij van de wagens, gooien een sigaret weg, trekken de pet recht.

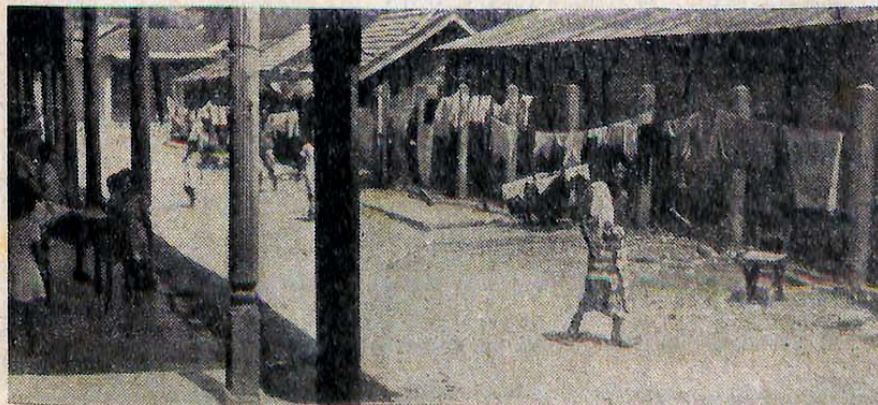
Er is geen commando. Toch staan ze in de houding. Geweren worden gepresenteerd.

Waarom doen zij dit? Zij komen toch terug van een tocht!

Ja ziet, langzaam komt de stoet. Nee, de wapenbroeder, die zijn laatste tocht maakt, uitgestreden is en gaat rusten op het veld van eer.

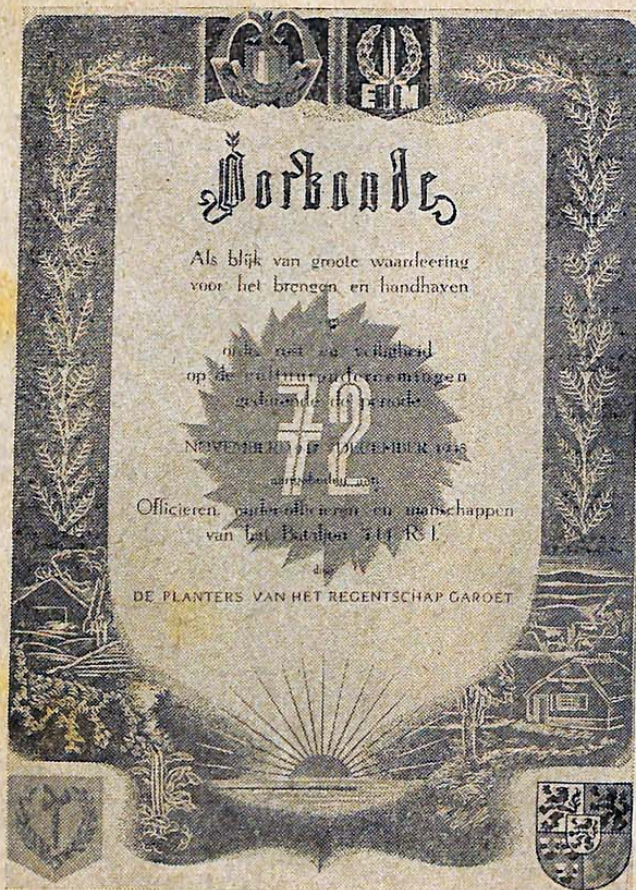
Deze gepresenteerde geweren, deze soldaten brengen niet enkel de eer aan hun gevallen makker. Voor het land, waarvoor hij viel, zullen zij een wapen omklemmen.

Hun tocht, die thans onderbroken is, zal gevolgd worden door nog een, nog een en nog een. Totdat zij thuisvaren, of totdat er weer wapenbroeders staan, de laatste eer brengend aan een uitgestreden makker.

Sibolga, verwaarloosd en vervuild.

Raaijmaeckers.

Als blijk van waardering

In de tweede helft van December verliet het Bataljon 3 — 14 R.I. het Regentschap Garoet. Onder de vele vrienden, die zij er gemaakt hadden, waren het op de eerste plaats de planters van de ondernemingen, die deze Limburgers slechts ongaarne zagen vertrekken. In de periode dat Overste Van Duin en zijn mannen in het Garoetse orde en rust herstelden, was er immers een geest van goede kameraadschap en wederzijdse waardering gegroeid. De thee- en rubberboeren waren dikwijls te gast op afgelegen militaire posten, dronken er een borrel of pikten een aardappeltje mee, maar ook de Overste en zijn jongens waren geregeld op de ondernemingen te zien en leerden zo het pionierswerk van de planters van zeer nabij kennen.

Deze „blijvers” meenden dan ook, dat het vertrek van HUN bataljon zo maar niet mocht voorbijgaan. Zij wilden iedere man van 3-14 R.I. iets meegeven waaruit de waardering sprak voor alles dat het Bataljon in de afgelopen periode voor het Regentschap Garoet had gedaan. De keuze viel op een oorkonde, als blijvende herinnering aan de tijd te Garoet doorgebracht.

Het plan kon niet zo snel uitgevoerd worden, als het in zijn spontaniteit naar voren kwam, maar kortgeleden zonden de planters uit het ressort Garoet ons dit exemplaar van de oorkonde:

„als blijk van groote waardering voor het brengen en handhaven van orde, rust en veiligheid op de cultuurondernemingen”.

Onder de emblemen van het Wapen der Infanterie en dat der 7 December Divisie, zijn in de rand de namen der ondernemingen opgenomen, met de data waarop zij weder in gebruik werden genomen.

Dit geheel smaakvol afgesloten door een Indisch landschap aan de ene, en een beeld van Zuid-Limburg aan de andere zijde.

Beide voorstellingen verbonden door de Oceaan, waarachter een rijzende zon de hoopvolle toekomst verzinnebeeldt.

‘n Smaakvol geschenk, maar vooral een kostbare herinnering voor de mannen van E.M. 72 als ongevraagd, maar blijvend blijk van groote waardering voor hun werk.

WAPENBROEDERS GEVALLEN VAN 13 TOT EN MET 19 FEBRUARI 1949

K. L.					
Sld. W. v.d. Spoel	nr. 280916043	Sld. W.F. Dernison	nr. 281203424		
Opp. Wmr. H.J. Schreuders	„ 251114114	Sld. H. Kroes	„ 281208032		
Sgt. A.J. Hoeboer	„ 220210005				
Sld. A.W. Gijzen	„ 260710054	K. N. I. L.			
Sld. L.A. Wijsbeek	„ 270922114	Snd. sld. tkl. Inf. Abdoel bin Hamid stamb.	„ K. 74715798		
Kpl. H.G. Wijnands	„ 230223007	Snd. sld. tkl. Inf. Moesaq	„ K. 54713808		
Sld. L. Koning	„ 270717172	Boeg. sld. tkl. Inf. S. Batjo	„ K. 11468997		
Sgt. D. Hiemstra	„ 251219062	Amb. sld. tkl. Inf. E. Lengankwasirai	„ K. 24822622		
Sld. ekl. K.W. v.d. Berg	„ 250416117	Amb. sld. tkl. Inf. J. Loeroesmanat	„ K. 114721189		
Sld. ekl. Th. Claessens	„ 250814176	Amb. sld. tkl. Inf. A. Pessireron	„ K. 124616305		
Sld. ekl. J.J. v. Leuken	„ 260525059	Amb. sld. tkl. Inf. L. Sahusilawane	„ K. 24711247		
Sld. ekl. H. Dekker	„ 250227084	Tim. sld. tkl. Inf. E. Noach	„ K. 114721444		
Kpl. G. v. Zwieten	„ 240130003	Mad. sld. tkl. Inf. Diso	„ K. 24716446		
Huz. ekl. A.T.G. Haring	„ 250421065	Amb. sld. tkl. Inf. S. Hatumena	„ 34209		
Kpl. J. Frans	„ 240207000	Man. sld. tkl. Inf. A. Koroh	„ 28555		
Sld. ekl. J. Bosmann	„ 260317141	Man. sld. tkl. Inf. B.M. Tingo	„ 26735		
Mar. ekl. W.J. Hendriks	„ 250407168	Jav. sld. tkl. Inf. Farman	„ K. 14821776		
Sld. A. A. Vonk	„ 261026164	Eur. sgt. Vew. D. J. Udink	„ 91865		
Sld. J.M. Versteeg	„ 271031192	Man. sld. tkl. Inf. E. Moesa	„ K. 104719498		
Sgt. J. Avontuur	„ 270630008	Man. sld. tkl. Inf. J. H. Walukow	„ K. 114719572		
Sld. H.J.J. v. Dijk	„ 280315670	Res. Elt. Inf. R.W.V. Rhemrev	„ „		
Sld. B.J. Wassink	„ 250808202	Eur. Kpl. Ci. I. C. van Bilderbeek	„ „		
Sld. M.S.M. v.d. Linden	„ 280412246	Snd. sld. tkl. Inf. Apri	„ „		
Sld. ekl. D. Scheer	„ 250216140	Snd. sld. tkl. Inf. Aris	„ „		
Sld. ekl. R.H. v. Daal	„ 270923098	Chin. sld. tkl. Inf. Lim Tong Soen	„ K. 14710098		
Sld. ekl. J.A. de Kuyser	„ 270124065	Jav. sld. tkl. Inf. Moedjiman	„ K. 11467090		
Sld. M.J. Zuurhout	„ 270308064	Tim. sld. tkl. Inf. L. S. Paser	„ K. 5461646		
Sld. ekl. N. Kok	„ 261206036	Man. sld. ekl. Inf. P. Runtulalo	„ 37949		
Sld. J.W. Hofstede	„ 250408100	Man. sld. ekl. Inf. B. Sindim	„ K. 34823020		
			„ K. 24710184		
			„ K. 34711739		

Grijpen wij te hoog?

AMERIKA is, behalve het land van zoveel excentrieke en buitengewone dingen, ook het land van de lichtreclames. Parijs wordt op het continent de Lichtstad genoemd, maar ook Amerika telt vele lichtsteden. Wie bij avond door New-York's straten loopt, over Broadway en niet te vergeten Fifth Avenue, wordt getroffen door de talrijke lichtreclames die tegen New-York's avondhemel aan- en uitflitsen.

Onlangs was er een Amerikaans journalist, die bij de ontelbare lichtreclames één aan toe wilde voegen, die volgens hem belangrijker was dan alle andere bij elkaar.

Hij doelde hier op een uitspraak van een groot Soldaat, de Amerikaanse generaal Omar Bradley, die ons allen welbekend is uit de veldtocht in Europa. Generaal Bradley zei:

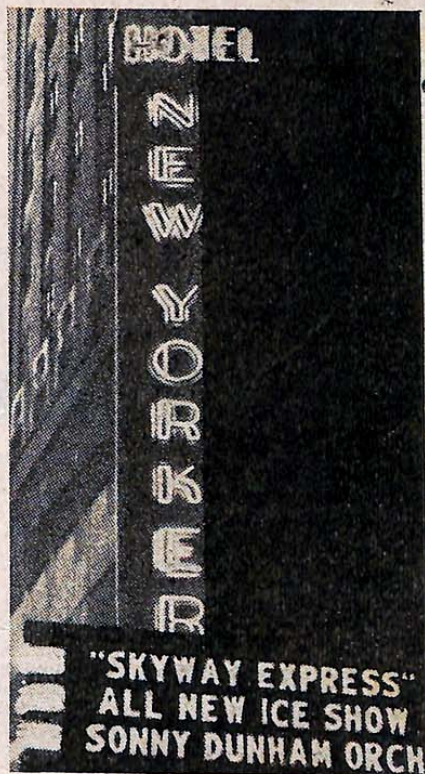
„Wij hebben te veel mensen van wetenschap en te weinig kinderen Gods. Wij hebben gegrepen naar het mysterie van het atoom, maar wij de Bergrede vergeten”.

Nu moeten wij voorop stellen dat er niets op tegen is, wanneer iemand zijn dorst naar kennis wil lessen. Iedereen die vooruit wil komen in de wereld en dit probeert door kennis te vergaren, draagt een steentje bij voor het hechte fundament waarop een volk opgebouwd kan worden. Want kennis is macht en macht kan aangewend worden voor de werken van de vrede. Maar macht kan ook

aanleiding geven tot onrust en chaos.

En dat laatste is het, waarvoor wij vrezen. Want de mens wil te hoog grijpen. Hij wil de natuurelementen dwingen zich naar zijn goeddunken te schikken en het is niet te ontkennen, dat wij al aardig op weg zijn om onze zin te krijgen. Atomen worden gesplitst alsof het niets was en alsof het geen revolutie in de menselijke samenleving betekende. Als wij van die atomensplitsing maar niet terecht komen bij de wereldsplitsing. Want wie geeft ons de garantie dat wij op de duur controle zullen houden over de krachten die wij ontketen?

Wij zijn te veel mensen van de wetenschap, wij willen alles onderzoeken en wij willen van alles een bewijs hebben. Maar vergeten wij niet te vaak dat boven alle natuurkrachten een God staat, die eenmaal rekschap zal vragen van onze daden? En houden wij nog wel rekening met de Bergrede, waarin Jezus zei: „Zalig zijn de armen van geest, want zij zullen God's kinderen genaamd worden?” Wij moeten deze zaligspreek niet zo verstaan, dat enkel armen, dus eenvoudigen van geest, zalig zullen worden, maar Jezus bedoelt hiermee, dat wij heus niet zo hoog behoeven te grijpen als wij tot Hem komen in de belijdenis van onze zonden, van onze tekortkomingen en gebreken. In de „nederigheid des harten” belijden, dat wij ondanks al onze kennis en onze macht, voor God slechts een stofje in de weegschaal zijn.

Maar als wij dat doen, al onze geleerdheid en onze wetenschap aan de kant zetten, wanneer wij tot God komen, dan zullen wij, tot de aarde toe vernederd, door Hem tot de hemel toe verhoogd worden.

J. L.

Soldatenpleegkind

1946

Een kind kijkt mij aan,
met oogjes, die nauw'lijks nog leven.
De dunne armpjes smekend heeven,
komt het angstig voor mij staan.

Een bevend stemmetje vraagt om brood,
Ik denk terug aan mijn eigen jeugd,
die vol was van liefde en vreugd.
Doch dit kind kent slechts de dreiging van de dood.

1948

Een kind kijkt mij aan,
zijn oogjes twinkelen fel.
De mollige handjes staken hun spel.
En vol vertrouwen komt het naast mij staan.

Een opgetogen stemmetje haspelt wat woordjes dooreen.
Ik denk terug en in mij is een stille bede,
O God, schenkt Gij dit en alle kind'ren vrede.
Wij zijn machteloos, Gij kunt het alleen.

Luyt Lerac.

Wapenbroeders

MILITEX. N.V. GROOTHANDEL IN CHEM. TECHN. PRODUCTEN IMPORT — EXPORT.

Tegenwoordig moet je in je vak geschoolde kracht zijn, wil je een werkring vinden waar perspectief in zit. De overheid verbloemt deze feiten niet. Zij spoort aan tot studie en zelfscholing. Ze organiseert vakopleidingen en herscholingscursussen na demobilisatie. Maar nog blijven er dan tal van moeilijkheden over. Hieronder het verhaal van een stel kerels, die op hun eigen manier deze hindernissen wisten te overwinnen.

't Is maar een idee!

De heren A. Knoop en W.M.J. Rijpkema kwamen met een aantal uit Indonesië gerepatriëerde militairen in gesprek over hun problemen en..... vonden een oplossing. „Jongens”, zeiden zij, „als er geen werk voor ons is, gaan we het zelf maken. We richten een fabriek op”.

Die fabriek is er gekomen en heet officieel: Militex N. V.

Waar sawahduikers

Gratis opleiding in het vak

De heer Knoop, een militair van vóór '40, is chef van de buitendienst. De vertegenwoordigers, alle oud-Indiëgers, worden door hem persoonlijk opgeleid. „Geen cursussen”, zegt hij, „de praktijk moet de mensen leren”.

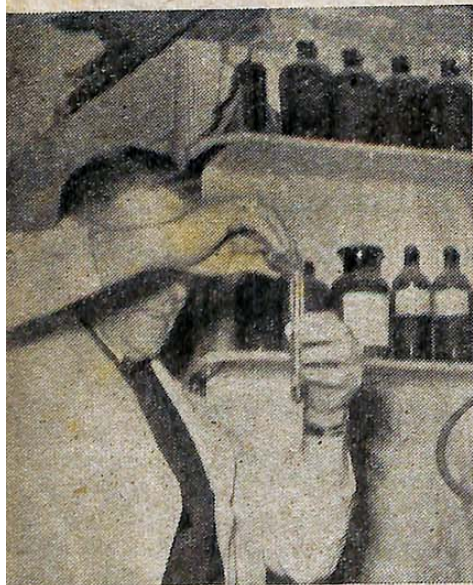
Hetzelfde doet de heer Rijpkema voor de binnendienst. Op geregelde tijden is er een „staf-bespreking”. De ervaringen worden dan uitgewisseld en op die manier leert de een van de ander. Dat zo'n bespreking geen stijve, droge vergadering is, zal wel duidelijk zijn.

Het zijn „geklofte jongens”, die dan samenkomen. Jongemannen, die samen een moeilijke tijd in Indonesië hebben doorgeworsteld en nu weer samen de schouders zetten onder hun burger-toekomst.

Gerard van Leeuwen, eens O.V.W'er bij de Mariniersbrigade 3e Bataljon, Cie 1, in Soerabaja, is één van de buitendienstmannen. Hij was meubelmaker. Een verwonding aan zijn arm maakte, dat hij zijn vroeger vak niet meer kon uitoefenen. Hij kwam bij Militex terecht, kreeg een opleiding tot handelsreiziger en verdient met veel animo een goed salaris.

„Soldatenmoeder” Knoop

De familie Knoop heeft een kamer van haar woning als kantoor ingericht. Mevrouw Knoop breidt sokken voor neef Piet Korteweg, sld, ekl. van de 14e Cie, A.A.T., C. Peloton in Semarang en schenkt koffie of thee voor het kantoorpersoneel. Twee witte poesjes spelen

Zo werken ze samen in laboratorium, werkplaats, boekhouding en expeditie, de twintig wapenbroeders van Militex, aan hun fabriek.

Heemstede. Voor en door oud-militairen en gedemobiliseerden. Fabriek van Chem. Techn. Speciaal-Producten.

Een oud-artillerie-officier, dr. F. H. J. Picard, verleende belangeloos zijn deskundige medewerking op het gebied van de chemie. Hij stelde de recepten samen en maakte de analyses. De advocaat, mr. B. W. Stomps, voorz. van de Bond van Ex-politieke gevangenen in de bezettingstijd, nam het rechtskundige gedeelte, eveneens belangeloos, op zich.

De duiten? De heren of mogen we zeggen de oud-collega's, verkochten een autootje en..... het begin was er!

Ook kwamen giften binnen. Maar..... de N.V. is gebaseerd op de idee van het Co-partnership, d.w.z. dat iedere medewerker na zijn proeftijd buiten zijn salaris een aandeel in de winst krijgt. Giften kunnen dus niet in het aandelenkapitaal gestort worden. Wat dan? „We maken één fonds voor het personeel”. Uit dit fonds zal o.a. een schrijfmachine aangekocht worden, speciaal gemaakt voor een oorlogs-invalide.

onverstoord op de divan, die ook al in het huiskamer-kantoor staat.

De telefoon gaat. We horen de heer Rijpkema „Goed meneer!” en „ja, meneer” zeggen. Dan roept hij: „Schnitger, Bijenkorf Amsterdam, spoed, 400 liter vloeibare zeep!”

Infanterist J. W. M. Schnitger, later hospik bij 2-4 R.I. (Kenne-merbataljon) noteert. Nu is hij boekhouder bij de N.V.

Weer gaat de telefoon: de Arbeidsbeurs. „Is hij in dienst geweest?”, informeert de Heer Knoop. „Niet? Dan kan hij niet bij ons terecht. We nemen uitsluitend gedemobiliseerden aan, die ergens anders niet aan de slag kunnen komen”.

Zo zit Sjoerd Odijk, eveneens van 2-4 R.I., waar hij sergeant-administrateur was, ook bij de Militex. Hij kon niet in zijn vroegere werkring terugkeren, omdat een vader met twee kinderen in zijn plaats gekomen was. Van zijn verloofde kreeg hij de tip eens naar Heemstede te gaan. Hij werd aangenomen, de verdiensten zijn goed en dit jaar stapte hij in het huwelijksbootje.

slagen in de burgermaatschappij

11

Er ontwikkelt zich tussen die oud-Indiëgangers een levendig gesprek in het..... Maleis.

„Doen ze altijd“, zegt de heer Knoop, „als ik het niet mag horen“. Gegrinnik.

„Maar ik leer het al een beetje: satoe, doea, tiga“.

Verspreide stellingen

Met de heer Rijpkema, chef-binnendienst, gaan we alle afdelingen van de N.V. langs. Hier een pakhuisje, drie straten verder een werkplaatsje, een paar hoeken om en we staan voor een opslagruimte. Zo komen we op vijf adressen.

We ontmoeten de heer H.F. Visser, oud-militair van '40. Hij staat bij een mengmachine garagezeep te maken, maar doet ook dienst als vertegenwoordiger en 's avonds helpt hij — wat zijn eigenlijke vak is — bij het boekhouden.

„Je weet waarvoor je werkt“, zegt de heer J. M. Schippers, van beroep chauffeur, die nu de verzending verzorgt. We zien hem juist de monsters inladen, die naar het D.K.G. gaan. Worden deze goed bevonden dan zal de Koninklijke Landmacht ook tot de vaste afnemers van Militex-producten gaan behoren.

De heer Schippers kreeg bij de gevechten in Zeeland kruitdamp in zijn ogen en werd ongeschikt om zijn vroegere beroep uit te oefenen. Vol nieuwe moed werkt hij bij zijn eigen fabriek, want ook hij is immers, zoals ieder ander, mede-aandeelhouder.

Als een stelletje oud-militairen de handen uit de mouwen steekt, doen ze het werk goed, maar wel eens luidruchtig. Dit tot grote ergernis van twee oude dames, die boven het magazijn wonen.

„Het is hier een villa-wijk“, zeggen ze

„t Kan wel“, zeggen de ex-krijgsliden, „maar wij moeten ook werken en aan de kost komen“.

„met pijp“: monument van durf en kameraadschap.

We gaan nog even naar de kleine garage waar de zaak in de zomer van 1948 begon te draaien. Alleen voor het opslaan van bussen is deze ruimte nu nog toereikend.

De nieuwe fabriek

Aan de Blekersvaartweg te Heemstede ligt een verlaten fabriek. „Met een pijp er op“, zeggen de jongens. In April zal dit gebouw geïnstalleerd zijn, zodat dan alle afdelingen van de N.V. Militex onder één dak verenigd worden.

Deze fabriek ligt aan een vaart en is vanuit geheel Nederland langs waterwegen bereikbaar. Een knooppunt van grote wegen ligt 'n honderd meter verderop. De verspreide stellingen worden in het voorjaar dus opgeheven en dan wordt het hechte bastion betrokken, vanwaaruit ex-militairen zich zullen verdedigen tegen de opdringende moeilijkheden des tijds.

Het hart van de zaak, een vrouw op de achtergrond: Moeder Knoop.

Speciale Reportage voor Wapenbroeders

Waarschuwing

Als de vroegere werkgever niet in staat is de demobilisant terug te nemen; als de Sociale Dienst geen raad meer weet; als de Arbeidsbeurs de hoop opgeeft, dan springt Militex in de bres voor de oud-wapenbroeders.

Het is daar evenwel geen concentratie van ontevreden en of van leden van een of andere divisie, die weer gezellig bij elkaar kruipen. Bovendien moet er hard gewerkt worden, tegen goed loon, maar niet tegen een fancy-honorarium. De jongeman, die laatst eens kwam informeren en een salaris van een gulden of 400 wilde verdienen, was dan ook aan het verkeerde adres.

Tot dusverre werken er ruim 20 ex-militairen. Dit aantal zal nog geleidelijk aan worden uitgebreid, maar de tijd dat alle werkzoekenden terecht kunnen bij deze N.V. is natuurlijk nog niet aangebroken. Tenslotte is het (nog) geen fabriek ter grootte van het Philips-concern.

De wijze les

Nederland heeft industrieën nodig. Het alternatief is: Industrialiseren of ondergaan. Zouden er niet genoeg handige jongens onder ons zitten, met wat zakelijk inzicht, een paar goede relaties en een dosis fantasie, die iets dergelijks ook op touw kunnen zetten?

Ford begon ook in een schuurtje, evenals zovele oprichters van grote industrieën.

De leuze zij: Van Jan Soldaat tot Captain of Industry!

Want waar een wil is, is nog steeds een weg.

Wnr. M. Reckman.

Drie Italianen

Het is niet aannemelijk, dat wij in Indonesië geregeld Italiaanse films te zien zullen krijgen. Daarom vindt de lezer in het onderstaande een korte karakteristiek van enkele Italiaanse films, die de laatste tijd zijn vervaardigd en de algemene beangstelling trokken. Op deze wijze hopen wij te voldoen aan het verzoek van verschillende lezers om ook eens aandacht te besteden aan die landen, wier films slechts sporadisch voor vertoning hier te lande in aanmerking komen.

Vier stappen in de wolken

De internationale filmcritiek heeft zich zeer waarderend uitgelaten over „vier stappen in de wolken” van *Alessandro Blasetti*. Men roemt de eenvoud van deze film, die—typisch kenmerk van zoveel Italiaanse filmwerken—met simpele middelen tot stand werd gebracht en juist door deze wijze van behandeling een grote betekenis verkreeg. „Vier stappen in de wolken” is het verhaal van een handelsreiziger, die toevalligterwijs een meisje ontmoet. Zij wordt door omstandigheden gedwongen hem degenoot te maken van het geheim, dat een schouw over haar leven werpt.

Als zij hem vraagt voor enige uren bij haar thuis de rol van toekomstige vader op zich te willen nemen, stemt hij toe. Hij weet te bewerkstelligen, dat het meisje niet door haar woedende vader het huis wordt uitgejaagd. Het betekent een hoogtepunt in het sombere bestaan van deze handelsreiziger, die hier een geluk kon redden, dat hij in zijn eigen gezin nooit heeft mogen smaken. Als hij de volgende dag weer thuis komt is er weer de sleur, de eentonige tredgang, die in scherpe tegenstelling staat tot de „vier stappen in de wolken” van de vorige dag.

Belangrijker aan het „verhaaltje” op zichzelf is de filmische vormgeving daarvan. Het had even goed een banale klucht kunnen worden als een sentimenteel jammer-verhaal. Dat 't geen van beide is geworden is te danken aan Blasetti, die zijn eigen mogelijkheden en die van de film kent en daardoor een zuiver filmverhaal wist te scheppen.

Duitsland, jaar nul

Er zijn verschillende Italiaanse films, die zich bezig houden met de na-oorlogse situatie in het Apennijnse schiereiland. Zo verwierf regisseur *Rossellini* zich grote faam door zijn „Paisa”, een verhaal van het Italië-van na-Mussolini. De problemen van het herstel en de opbouw van een door de oorlog

Vader en dochter in „Vier stappen in de wolken” van *Alessandro Blasetti*.

ontwrichte maatschappij schijnt op hem sterke aantrekkingskracht uit te oefenen. Hij liet „Paisa” volgen door „Duitsland, jaar nul”. De hoofdpersoon in deze film is een twaalfjarig jongetje, dat eerst zijn vader vergiftigt en zichzelf vervolgens te pletter laat vallen. Het verhaal speelt zich af tegen het décor van voedselnood, corruptie, zwarte handel, criminaliteit en ruïnes: „Duitsland, jaar nul”. Enkele critici achten deze creatie van *Rossellini* minder geslaagd, omdat hij kennelijk op twee gedachten heeft gehinkt en daardoor zowel aan het „documentaire” als aan het „dramatische” element niet voldoende recht kon doen wedervaren. Een bijzonderheid van deze film—evenals van „Paisa”—is, dat zij geheel door leken werd gespeeld.

„t Zal je niet gebeuren”

Een hoogtepunt bereikte de Italiaanse film-industrie ook in „Come persi la guerra”. (Hoe ik de oorlog verloor) van *Carlo Borghesio*, welke film in het Nederlands de titel „t Zal je niet gebeuren” draagt.

Zij beschrijft het leven van „de kleine (Italiaanse) man”, die niet zo erg veel snapt van de hogere politiek en als soldaat toch moet meehelpen om de doeleinden van die politiek te verwezenlijken. Na het volbrengen van zijn dienstplicht heeft de Duce hem nodig in Abessinïë. Als dat achter de rug is, komen Engeland en Amerika aan de beurt.

Hij wordt krijgsgevangen gemaakt en krijgt het Amerikaanse uniform te dragen. Dan valt hij in handen van de „overkant” en het „Feldgrau” wordt zijn uniform. Als de oorlog afgelopen is, hult hij zich voor de zoveelste maal in uniformkieren-maat-drie werkeloosheid dwingt hem dienst te nemen bij de brandweer.

Uiteraard biedt het verhaal over een dergelijk onderwerp vele mogelijkheden. *Borghesio* vervaardigde een geestige, luchtige film over de soldaat *Bianchetti*: de burger in uniform, temidden van een onbegrepen en onbegrijpelijke omgeving, een beetje hulpeloos en een beetje verwonderd, omdat hij nooit precies weet, wat de volgende dag zijn „vijand” zal zijn. Maar ook met dat onverwoestbare elementaire optimisme, dat de mens er boven op houdt en hem in staat stelt de tegenslagen van het lot te incasseren.

Een opname uit „Come persi la guerra” van *Carlo Borghesio*. Voor de zoveelste maal krijgt de kleine man *Bianchetti* een uniform uitgereikt.

Het spel der Koningen

De Russische schaakhegemonie is vorig jaar door de uitslag van de te Moskou gehouden wedstrijden bevestigd. Reeds sedert de eerste wereldoorlog hebben de Russen de stijl van het spel sterk beïnvloed, zonder evenwel wijziging te brengen in de spelregels.

Ontstaan

Het „Spel der Koningen” ontstond in de 6e eeuw van onze jaartelling in India onder de naam „Tsjatoeranga”, het viervoudige. De groepering der stukken komt nl. overeen met de toenmalige indeling der Indische legers, olifanten, strijdagens, ruiters en voetvolk. Het spel verbeeldde een beslissende slag tussen twee koninkrijken.

Toen de zegevierende legers van Kalief Omar in 650 Perzië oververden, leerden ook de Arabieren het schaakspel kennen. De Mohammedaanse wereld wierp zich geestdriftig op het nieuwe tijdverdrif. Een eeuw later vinden wij het schaakspel in Spanje als onderdeel van de Islamietische cultuur. Het drong vandaar door naar de Christelijke gebieden. Koning Alfonso de Wijze (± 1250) liet het beroemde boek samenstellen, waaruit ons de toen geldende spelregels bekend zijn. Steeds meer ging de schaakhegemonie in Christelijke handen over en nam het spel zijn huidige vorm aan. Maar met de internationale verbreiding onderging de stijl niettemin grote veranderingen.

Een beroemd schaakmeester aan het hof van Philips II was de priester Ruy Lopez, de ontwerper van de Spaanse partij. Toen in de 17e eeuw Italië aan de spits stond van de Europese beschaving ging ook de leiding van het schaakspel in Italiaanse handen over. Beroemd is o.a. Greco de Calabriër, van wiens spel de bijzonderheden bewaard bleven.

De 18e eeuw was ook in dit opzicht de bloeitijd der Franse cultuur. Voltaire, Rousseau en ook Napoleon, waren hartstochtelijke schakers. De componist Danican was de pionier van het artistieke pionenspel en van het eindspel. Ook voerde hij het reeds in Arabië bekende blindspelen opnieuw in.

Verskillende stukken uit het Verre Oosten. Van boven naar beneden: schaakstuk uit Delhi (17e eeuw); Chinees stuk uit de 8e eeuw; Chinees stuk uit de 19e eeuw.

Londens schaaktournooi

Spoedig daarop trad de leraar Adolf Anderssen uit Breslau op de voorgrond. Hij was een groot speler en stelde fraaie schaakproblemen samen. Op het schaaktournooi in Londen in 1851 tijdens de eerste wereldtentoonstelling behaalde hij de eerste prijs. Nog opvallender was het glasheldere en elegante vernuft van de Amerikaan Paul Murphy, wiens stijl herinnerde aan die van Edgar Allan Poe.

Stukken van een Frans spel uit de 18e eeuw.

Tot dat tijdstip was het schaakspel steeds een hoffelijk, rustig tijdverdrif gebleven. Maar na 1851 kwam het „Spel der Koningen” onder de invloed der moderne industrialisatie. Groepen bekende schaakmeesters sloten zich aan en trokken van badplaats naar badplaats om deel te nemen aan wedstrijden. Tijd werd geld en de rustige overpeinzing maakte plaats voor de drang van de „stop-watch”. Niettegenstaande deze circussfeer degenereerde het schaakspel niet. Dit is vooral te danken aan de beide virtuosen, die omstreeks de eeuwwisseling het Duitse leiderschap vertegenwoordigden, Dr. Emanuel Lasker en Dr. Siegbert Tarrasch. Er ontstond een zeker Duits schaakchauvinisme en successen van buitenlanders werden soms als een persoonlijke krenking gevoeld.

De Duitse schaakhegemonie verdween met de ineenstorting van Bismarcks Duitsland in de eerste wereldoorlog. De Cubaan Capablanca versloeg in 1921 Lasker. De overwinnaar vertegenwoordigde de nieuwe objectieve stijl, die echter spoedig plaats moest maken voor een meer romantische speelwijze (Réti, Nimzowitch).

De Russen

Ook hieraan werd evenwel een eind gemaakt door het optreden van de Rus Bogoljoebov en van Alexander Aljechin. In 1927 bezorgde zijn schitterend élan in het middenspel hem de overwinning op Capablanca in een groot schaaktournooi, dat hij won met zes spellen tegen drie en 25 remise!

In de tweede wereldoorlog was er geen plaats meer voor een rustig schaaktournooi in West-Europa. In de Amerikaanse vakantie-oorden vertoonden zich, zoals vroeger in Europa, rondtrekkende schaakmeesters, die het weldra tegen de Russen moesten afleggen. De leiders van de nieuwe Russische school, waaronder de geweldenaar Botvinnik, werden weliswaar van gebrek aan fantasie beschuldigd, maar bleken toch grondig op de hoogte van de finesses van elk openingsgambiet en van het eindspel.

Maar er is ook een middenspel en de Russen zijn speciaal sterk in het scheppen van posities, waarin zij de tegenstander de tijd niet laten om rustig door te denken. En zo zijn zelfs de wedstrijden om het wereldkampioenschap van karakter veranderd. Zij herinneren tot op zekere hoogte aan het koffiehuis-spel — korte partijen, waarbij het resultaat afhangt van een aanleg voor improvisatie.

(Nieuw Zürcher Zeitung)

Haile Selassie-stuk van een uniek spel, dat in Parijs in 1937 werd gesneden. Mussolini, als de witte koning, voert de tegenpartij aan.

Wapenbroeders

„Zwarte lijst“

Een duidelijk voorbeeld van de langzame, doch zekere vooruitgang in ons land is de bonnenlijst. Had deze, voor de huisvrouwen een soort „zwarte lijst“, enorme afmetingen toen de meesten van ons nog in het vaderland verwijlden, een blik in de hedendaagse kranten met bonnenlijsten, overtuigt ons er van dat het nog slechts een „lijstje“ is. Alleen vlees en boter worden nog gedistribueerd, van het eerste krijgt een volwassen persoon 300 gram in de veertien dagen en van het laatste 250 gram, eveneens in de veertien dagen. Maar daarvoor zijn vlees en boter dan ook heel schaarse producten op de wereldmarkt. Dan zijn er nog bonnen voor sinaasappelen, die nog niet voldoende ingevoerd kunnen worden wegens deviezengebrek en daarom gedistribueerd worden. En de tabak is helaas evenmin van de bon, men krijgt drie rantsoenen in de veertien dagen (daarbij inbegrepen een diversenskaart).

De tabaksrantsoenering zal, waarschijnlijk in de loop van de komende zomer of het begin van de herfst worden opgeheven. In verband daarmee wordt er thans naar gestreefd over enkele maanden het tabaksrantsoen te verhogen. Juich niet te vroeg, want de prijzen zullen vermoedelijk verhoogd moeten worden. De oorzaak? Geen deviezen beschikbaar voor de invoer van meer Amerikaanse tabak. Men zal daarom gebruik moeten maken van Oriënt-tabaken, waarvan de prijs 60 tot 70% hoger ligt dan die van de dollar-tabak. Er zullen straks dus weer heel wat kapitaaltjes in rook opgaan. De laatste officiële berichten luiden dat hoogstwaarschijnlijk dit jaar nog de gehele bonnenlijst zal worden opgeheven, wat een niet geringe stap zal betekenen ter vermindering van de huisvrouwelijke zorgen.

Klein land met grote prestaties

Als de schepen uitvaren

Het jaar 1948 was voor de Wieringse vissersvloot een goed jaar, hoewel 1947 wel de kroon spande met een besomming van rond 3 miljoen. Het afgelopen jaar leverde echter nog altijd een 2 miljoen gulden op, wat er nog goed mee door kan. De oorzaken van de geringere opbrengst moet gezocht worden in het feit, dat er minder Noordzeervis werd aangevoerd. De kuststreek is thans reeds „doodgevisst“, zodat alleen de grotere schepen een kans krijgen, verder de Noordzee op. De kleine schepen wagen zich natuurlijk niet buiten de kuststreek. Ook op de Wadden is niet zoveel meer te verdienen als vorige jaren. Niettegenstaande dat was de botvangst goed, evenals de ansjovisvangst. Over de garnalenvangst viel ook niet te klagen. Toch moet de palingvisserij op het IJsselmeer het feitelijk doen, zomers met de kuil, in het najaar met de fuik. De uitkomst van de visserij wordt door het al of niet slagen van de palingvisserij bepaald. De kuilvisserij in het afgelopen jaar was goed, de fuikvisserij iets minder. Er werd een 600.000 pond paling binnengebracht, waarvan de gemiddelde prijs lager was dan in 1947, welk jaar zich echter kenmerkte als een fantastisch goed visjaar.

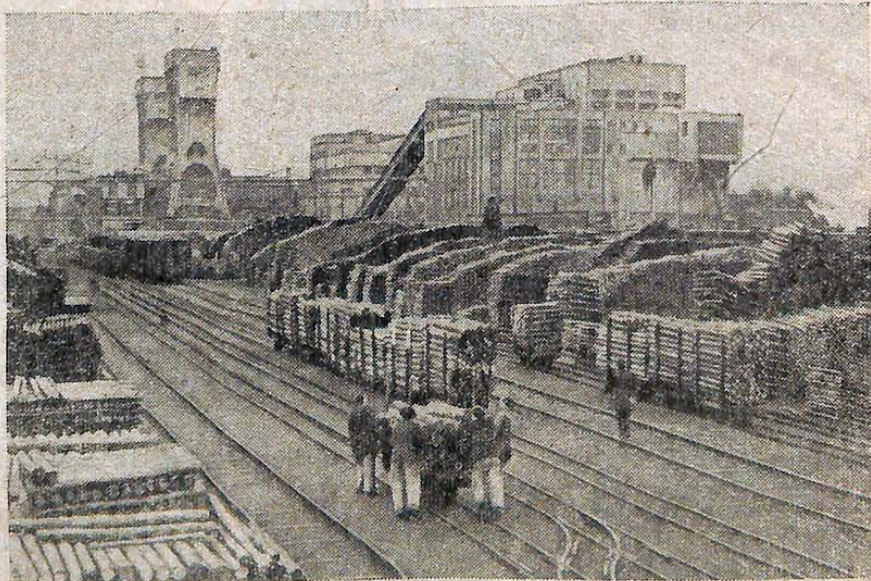
Hout voor steenkool

Hout, een toverwoord in de tegenwoordige wereld van bouwen en nog eens bouwen. Zweden en Finland, de houtlanden bij uitnemendheid, doen dan ook goede zaken. Een goede klant van de houthandel is de

Staatsmijn Maurits, waarvan U op de achtergrond de twee schachtorens ziet en rechts de kolenwasserij.

De „Maurits“ heeft een eigen zagerij, waar de stutten voor de mijngangen op maat worden gezaagd. Het stuthout wordt des nachts in speciale wagentjes naar de schachten vervoerd, waar men per maand ongeveer 6000 m³ hout verwerkt.

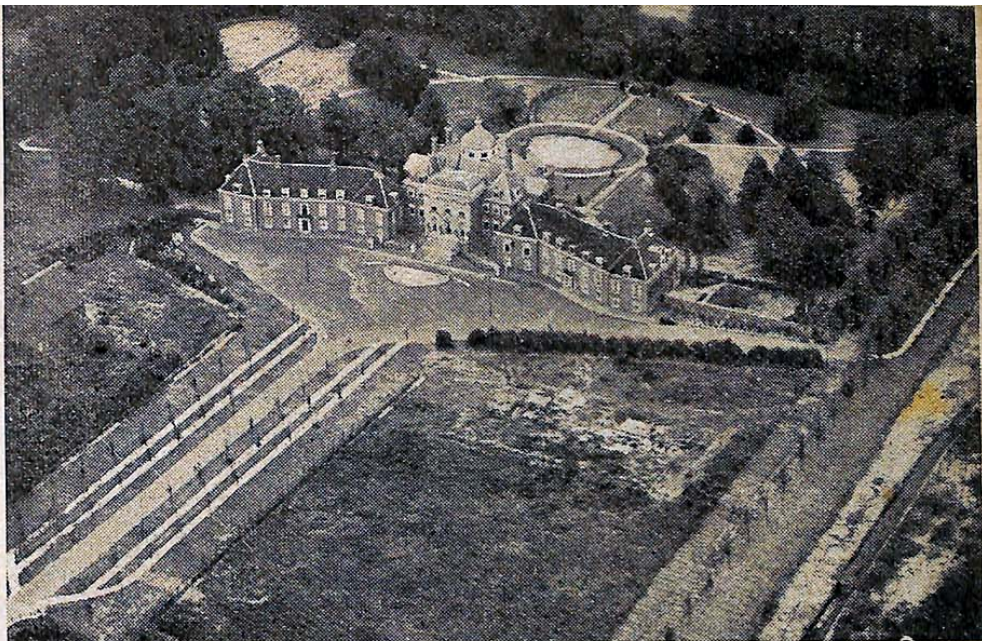
Het hout zou ook gebruikt kunnen worden voor de bouw van woningen, maar wat schieten wij er mee op met huizen, waarin 's winters geen kachel kan branden, omdat er geen kolen zijn?

.. hout voor indirecte verwarming. . .

Restauratie als cadeau

De 7e Juli van dit jaar zal het 12½ jaar geleden zijn, dat H.M. Koningin Juliana en Z.K.H. Prins Bernhard in het huwelijk traden. Dit feit zal natuurlijk niet onopgemerkt voorbijgaan en er heeft zich reeds een comité gevormd dat de wijde naam draagt van: Voorlopig Comité ter Voorbereiding van de Viering van het Koninklijk Koperen huwelijksfeest. Dit Comité heeft het voornemen om naast het geschenk van het Nederlandse volk in de vorm van een nieuwe tuinaanleg, het Koninklijk Paar een restauratie van het Paleis Huis ten Bosch (waarvan U hiernaast een luchtfoto ziet) aan te bieden. Het betreft hier het weer bewoonbaar maken van de rechtervleugel van het paleis, waar centrale verwarming zal worden aangelegd en een badkamer worden ingericht. Bovendien zal een passende stoffering worden aangebracht.

Philips doet het!

Er zat ergens in het Philipsbedrijf in Eindhoven een man te werken, zo lezen wij in de „Philips Koerier“. Die man maakte iets, het doet er niet toe wat: een lamp of een radio, een lasstaaf of een Röntgen-buis. Tijdens de schaft at die man een sinaasappel op. En terwijl hij zijn pijp stopte, mopperde hij tegen zijn collega, dat er weer iets in de krant had gestaan over exporteren en deviezen. En hij zei: „Je merkt er toch niets van!“

Maar de sinaasappel uit Israël, die hij genietend op at en de tabak, die hij in zijn pijp stopte uit Paraguay, waren geruild, eerlijk geruild, tegen dingen, die hij zelf gemaakt had.

Philips' compensatie-afdeling

De afdeling in het grote Philipsbedrijf, die dergelijke ruiltransacties tot stand brengt, heet officieel de afdeling Compensatiezaken.

Bijna alle goederen die Philips produceert, worden door deze afdeling geruild tegen andere dingen, die ons land hard nodig heeft.

Ons land is niet het enige, dat arm is aan deviezen. In de na-oorlogse wereld zijn er veel en veel meer landen aan te wijzen, die praktisch niet beschikken over buitenlandse betaalmiddelen.

Zulke landen kunnen van Nederland niets kopen, daar wij hun nationale geld niet kunnen gebruiken. Omgekeerd zitten we in Nederland zelf ook naar de bodem van onze deviezenkist te kijken en kunnen we ons met deze betaalmiddelen geen andere dingen veroorloven dan de aankoop van de allernodigste grondstoffen, granen en machines.

Maar er is een andere manier om met deze aan deviezen zo arme landen zaken te doen: ruilen! Er zijn altijd wel dingen,

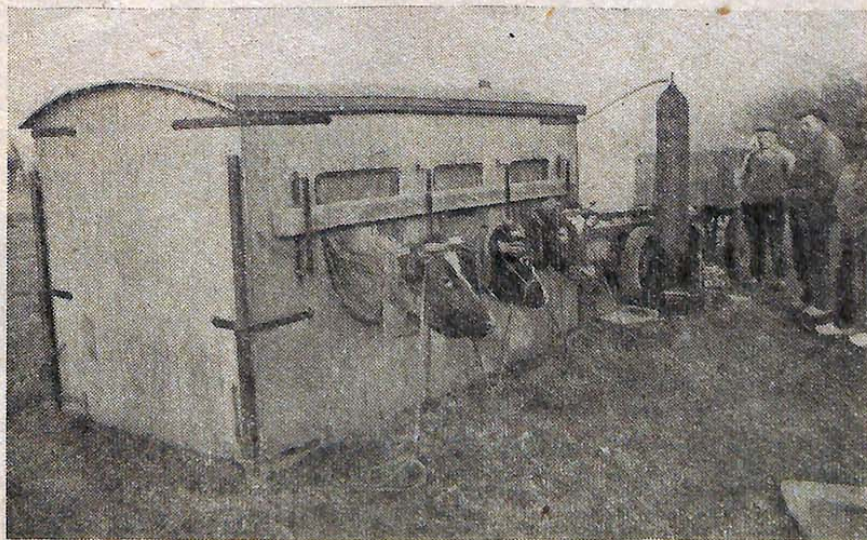
ook in het Philipsbedrijf, die niet allemaal voor dure dollars of Zwitserse francs kunnen worden verkocht. Dergelijke producten ruilt Philips met Oostenrijk, b.v. voor staal, landbouwmachines, papier, medische instrumenten, — met Griekenland tabak en krenten, — met Italië reken- en schrijfmachines, auto-onderdelen, kogellagers en machines.

Het Philipsbedrijf helpt op deze wijze niet alleen eigen afdelingen en eigen mensen, maar ook andere Nederlandse industrieën en het gehele Nederlandse volk. In het geval van de sinaasappelen trad de Compensatie-afdeling zelfs op als „Commissie voor Goede Diensten“, door met Philips-ruilgoederen bij te springen toen de financiële transacties tussen de handelsdelegaties van Nederland en Israël niet te best wilden boteren. Nederland kreeg zijn Jaffa's en.....Philips had een prettige relatie geschapen met een jonge, rijke en in opbouw zijnde staat.

Zo beoefent men in Eindhoven de allerbesten van de oud-vaderlandse deugden: NIET STILZITTEN MAAR AANPAKKEN — NIET GRIEPEM OVER NARIGHEDEN VAN THANS, MAAR VOORUITZIEN!

Moderne boeren

Onze boeren gaan met hun tijd mee. Eerst waren het tractoren en andere vernuftige landbouwmachines, toen kwamen de melkmachines en nu zijn zij zover dat ze gas-kamers ingevoerd hebben. Dit keer niet tot verderf maar tot behoud. In deze gasstallen nl. worden paarden en runderen bevrijd van hun lastige logé's in de vorm van schurft en ongedierte. De grote stalen cylinder op de achtergrond voert zwaveldioxyde (SO_2) in de gasstal, waarin de dieren een half uurtje verblijven. De beesten moeten met hun koppen buiten de stal blijven, omdat het gas giftig is. De halzen worden met zeildoek omwonden, teneinde ontsnapping van het gas tegen te gaan.

... tevreden boeren. ...

Door de vensters van het Fort Nassau heeft men een prachtig uitzicht op de baai van Banda.

SINDS de dagen van de Compagnie is er veel veranderd op Banda. De tijd bleef er stilstaan in de muskaatnoot-perken en de binnenplaatsen der oude huizen. Banda's glorie leeft voort in het Fort Belgica, dat machtig boven de baai uitrijst, eens een dreiging voor elk-een, die het aan wilde tasten.

Het is een vervallen grootheid — vervallen zijn de pakhuizen, vervallen de muren van Fort Nassau, verdroogd de grachten. Banda vond een roemloos einde. Hoe dit is gegaan willen wij U vertellen en dan moet U terug-gaan tot de jaren van Pieter Both, de Gouverneur, Bontekoe, de Zeevaarder en Steven van der Haghen, de Admiraal, de tijd dus, toen Jacob van der Star nog leefde, de Oppercoopman van de „Witte Leeuw”, die in 1612 op Banda begraven werd. Zijn steen is er nog: wit marmer en oud. Hij was een der velen van de ondernemende Compagnie, de Compagnie, die voer door vreemde zeeën om de „costelycke specery” naar het verre Holland te voeren. En zo is het gegaan: de „perken”, de specerij-tuinen, door Compagnies-dienaren in eigendom ontvangen, ont-stonden en ter bescherming werd het Fort Revenge gebouwd en Hollandia en Belgica. Jaar in jaar uit gingen de werk-lieden de perken in en vingen in een mandje aan een lange stok de rijpe palla's op, die aan de binnenkant de rode foelle dragen. Men bracht de waar naar het rijke Amsterdam, waar de pak-huizen openstonden aan het 's-Graven-hekje, niet ver van de Schreierstoren.

Niet alle Compagniesdienaren bleken opgewassen tegen de hun opgelegde taak. De weelde en plotselinge rijkdom was vaak zwaar te dragen. Zij hielden

Tijdens eb liggen de vissersboten hoog en droog op de oevers van Banda. De vulkaan op de achtergrond is thans uit-gedooft.

Banda

feesten en vergaten, dat hun palla-bomen eerst na zeven jaar vrucht zouden dragen en pas na twintig jaar lonend worden. Zij dachten dat de rijksdaalders aan de bomen bleven hangen. Zij maakten schulden en vielen in handen van woekeraars

De Compagnie, die deze toestand doorzag, nam het eigendomsrecht van de perkeniers af en gaf hun de perken weer in bruikleen terug met de bepaling, dat zij geen schulden konden maken op Compagniesbezit.

Intussen kwamen Arabieren op Banda, die langzaam de handel overnamen. Banda kreeg een meer Oosters beeld en bezat omstreeks de eeuwwisseling weer een bloeiend bestaan.

Natuurrampen

Toen liet de natuur zich gelden. In het jaar 1815 joeg een orkaan over het eiland. Het volgend jaar vernielde een aardbeving alles volslagen.

Men bouwde weer en was de rampen al enigszins vergeten toen de Goenoeng Api uiteenbarstte en vuur braakte. Het leek een hel. Woningen en pakhuizen stortten ineens, de perken werden bedolven of beschadigd. Banda lag lamgeslagen. Het Gouvernement hielp waar het kon. Langzaam hervatte men het werk: de palla's werden herplant, de huizen herbouwd en Banda's nootmuskaat-cultuur breidde zich weer uit.

Doch in 1852 woedde er een aard- en zeebeving in de Molukken. Banda werd nogmaals slachtoffer der natuur. Het scheen de nekslag. Maar weer werd Banda er bovenop geholpen.....

Aan het eind der 19e eeuw kreeg Banda nieuwe belangrijkheid. Het werd een centrum van parelhandel, waartoe een Arabier, Sald bin Abdulah Baadilla het initiatief nam.

Zo welvarend als onze Arabier was, zo slecht ging het de perkeniers. Het was

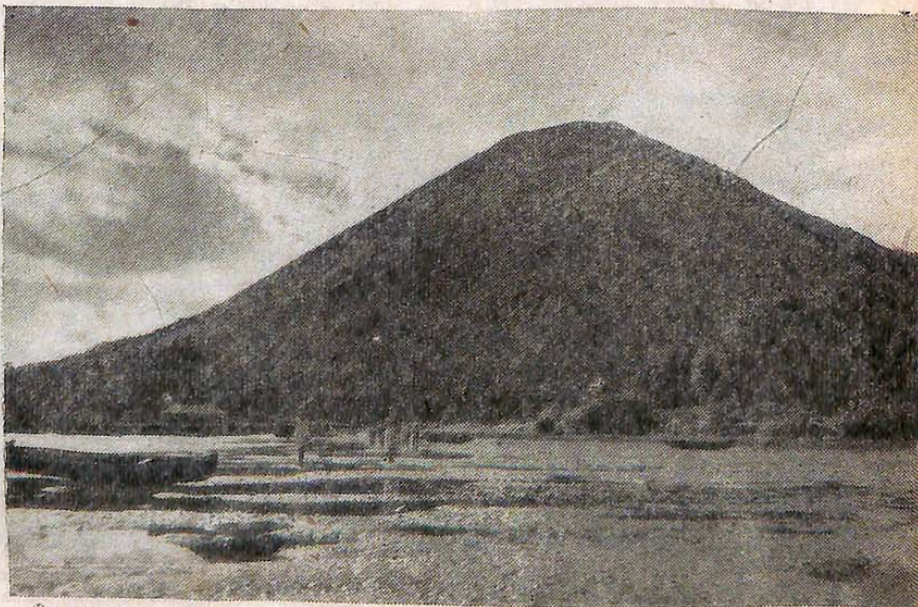
nu niet de natuur, die hen dwars zat, maar de slechte markt. Vele perkeniers-families vertrokken en zochten elders een beter bestaan.

Toen kwam het ergste: de Jap viel Indonesië binnen, oorlog en vernieling brengend. De palla's werden omgehakt en djagoeng, harde gele mais werd in de grond gestopt. Banda moest zichzelf kunnen voeden. Zo komt het dat men — na drie jaren vrede — nog slechts een derde van de vooroorlogse productie weet te bereiken. Een groot deel van de oogst wordt aangevreten door duiven, dezelfde duiven, waarvoor men vroeger vijftien centen of een kwartje kreeg als men er een neerschoot. Maar er zijn geen geweren..... de duiven vermeerderen zich en vormen een nieuwe plaag voor Banda.

In de grote witte huizen wonen nog perkeniers. Zij bleven over van de vijf-en-twintig Compagnies-getrouwen. Zij vertellen U van hun handelen Wandel: nu gaat het nog. Maar hoe het gaan zal? Zij weten het niet en vrezen de toekomst. De kleinzoon van Baadilla staat voor de beeltenis van zijn grootvader: drie bintangs en een streng gelaat. „Onze vloot is verloren, de schelpenverzameling door de Jap kapotgeslagen.....” Hij staart in het schemerlicht van zijn kleine winkel, waar hij nu schelpen en koralen verkoopt, de kleinzoon van de „Parel-koning”.

Boven Banda steekt vijfhoekig met torens het fort. Het fort, dat vertelt van het verleden, krachtig, duidelijk, indrukwekkend. Nog wijzen de kanonnen ons na als wij wegvaren door het „Zonnegat” naar de grote zee, die Banda scheidt van de wereld.

Een zwaar silhouet, een steile berg, oprijzend boven het eiland. Banda-Neira: bitt're weemoed.

Het geloof in geesten

17

VORIGE maal spraken wij over de beschermende macht, die vele, vooral uitzonderlijk gevormde voorwerpen voor de bevolking bezitten. Dergelijke bezielde voorwerpen, zoals bijv. een steen of een stuk rots, worden als fetisch beschouwd en genieten een hoog aanzien.

Bij dit alles was het slechts een kleine stap om naast deze min of meer aan de stof gebonden geesten ook machtige, geheel vrij rondwarende geesten aan te nemen. Op deze wijze kon men een verklaring geven voor tal van natuurverschijnselen. In iedere streek van de archipel komt een heirleger van zulke geesten voor, die allen als belagers of beschermers gevreesd en geëerd worden. Bijna elk voorval uit het dagelijks leven, elke ramp, maar ook bijzondere voorspoed, is bewerkt door een geest. Ook elke plaats heeft zijn bepaalde geest. De gehele natuur is op die wijze — volgens de voorstellingen van de Indonesiër — met bovennatuurlijke wezens vervuld. De geesten, waarvan men 't meest te vrezen heeft, worden het ijverigst aangeroepen, de boze daarom meer dan de welwillende, de lagere vaker dan de hogere, de plaatselijke eerder dan de ver verwijderde. Men duidt deze geesten aan met het woord *Hjangi* (op Java) of met geheel plaatselijke namen. Wat is nu de verhouding tussen al die geesten onderling?

Bij de meeste volken vinden wij de opvatting van een hoogste geest, die boven de anderen staat en deze onder zijn gezag heeft. Hij wordt veelal geacht in de hemel te vertoeven. Men stelt zich hem verder voor als de schepper van het heelal, die zich min of meer van het bestaan heeft teruggetrokken en zich weinig meer om de mensen bekommert. Daarom wordt hij alleen in bijzondere gevallen, zoals bij de nieuwenjaarsfeesten, vereerd. Zowel dit opperwezen als de aan hem „ondergeschikte” geesten leiden een leven, dat veel overeenkomst met dat van de mensen vertoont.

In de hemel der Bataks wordt geregeld marktdag gehouden. De geesten vermaken zich met het dobbelspel, gaan op jacht en verbouwen hun velden. Geen wonder, dat hun echt menselijke karakteren worden toegedacht. Minnenijld, lichtgeraaktheid, afgunst en wraakzucht komen bij hen even goed voor als bij de mensen en het is daarom zaak deze machtige wezens zo gunstig mogelijk gestemd te houden. Bij de verering van deze geesten wordt van mediums, voorwerpen of personen, waarin zij afdalen, gebruik gemaakt, in het bijzonder in het oosten van de Archipel. Waar mediums niet gebruikt kunnen worden bouwen men geestenhuisen.

Voorouderverering

Onder de spiritistische verschijnselen is de voorouderdienst zeker een der meest verbreide en invloedrijke. Zowel in het westen als in het oosten werden de vol-

Een houten beeld uit de Bataklanden, dat op de doodkist van een dorpshef is geplaatst om deze tegen kwade machten te beschermen.

ken beheerst door het geloof, dat de band tussen overledene en nabestaanden niet verbroken wordt en de geest van de dode zich de belangen der familie of van het dorp blijft aantrekken en zo nodig hulp wil verlenen. Dit vormt de aanleiding tot het houden van talrijke offerfeesten, omdat anders de overledenen in een slechte stemming zouden geraken en het dan wel eens afgelopen zou kunnen zijn met hun weldaden. Vandaar het veelvuldig meegeven van een uitrusting voor het „leven hiernamaals” aan de doden. Men stelt zich voor, dat de op aarde vertoevende ziel van de overledene over de achtergeblevenen waakt, ofwel, dat de in de hemel vertoevende ziel zo nu en dan in de nabijheid komt. Om deze een tijdelijke woning te verschaffen wordt van beelden gebruik gemaakt, waarin de overledene kan afdalen. Aan deze beelden worden de offers gebracht, vragen om hulp gesteld en na ondervonden bijstand nogmaals offers gebracht. In het tegenovergestelde geval worden de beelden ook wel mishandeld of verkocht. Het brengen van mensenoffers en het koppensnellen is eveneens toe te schrijven aan de wens om de overledenen zoveel mogelijk tevreden te stellen.

Op Java is een belangrijke uiting van voorouderdienst te vinden in de verering van de stichter der desa, de *Tjakalbakal Desa*, die bij huwelijken offeranden ontvangt, terwijl na afloop van de oogst een speciaal offerfeest te zijner ere wordt

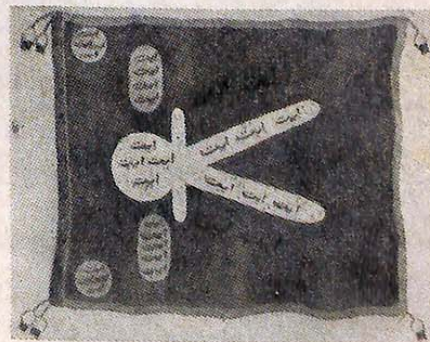
gegeven. De grote waringin op de aloon-aloon van het dorp wordt als zijn verblijfplaats gezien.

Pontianak

Doorgaans overheerst het vertrouwen in de zielen der overledenen. Soms echter verandert dit in diepe vrees. Dit is het geval wanneer iemand een plotselinge, schrikwekkende dood treft, die als een uiting van toorn der geesten wordt opgevat. Gesneuvelden, verdrinkenen, overleden kraamvrouwen worden als rondwarende geesten ten eerste gevreesd, daar — zo gelooft men — hun zielen niet in de hemel zijn opgenomen en dientengevolge geen rust kunnen vinden. Door met hun lijken te sollen en andere voorzorgsmaatregelen te nemen, tracht men zich tegen hun aanvallen te vrijwaren.

Het algemeen verbreide geloof in de *Pontianak*, een vrouwelijke geest, vormt daarvan het klassieke voorbeeld. Zij is zeer gevaarlijk voor zwangere vrouwen, maar ook wel voor mannen. Bijna iedere onderzoeker, die zich ernstig heeft beziggehouden met de bestudering van het animisme, heeft ervaren, dat de Indonesiër slechts hoogst zelden in staat is duidelijke inlichtingen omtrent zijn animistische opvattingen te geven. Vandaar de grote betekenis, die aan de in de archipel verbreide mythologische verhalen moet worden toegekend. Deze verhalen kunnen ons veel inzicht verschaffen in het primitieve volksgeloof en omtrent de verhouding, die de bovennatuurlijke wezens ten opzichte van elkander innemen. Verder over de ontstaansgeschiedenis van de mens, van de aarde en alles, wat zich daarop bevindt. Hoewel hier slechts zeer schetsmatig te werk kan worden gegaan, zal het toch duidelijk zijn, hoezeer deze animistische leer de Indonesiërs en hun samenleving beïnvloedt en daaraan dikwijls een bepaald aanzien geeft.

(Wordt vervolgd).

Het heilige vaandel *Kangdjeng Kjahi Toenggoel Woeloeng* uit de kraton van Djokja. Het fons is donkerblauw, de rand geel, de middenfiguur wit en de cirkels rood. In tijden van rampen wordt met dit vaandel een ommeegang gemaakt.

(Uit: Duyvendak, Inl. Ethnologie Ind. Archipel)

carrousel

EEN SOLDAAT ZONDER HUMOR
IS ALS EEN JEEP
ZONDER SCHOKBREKERS.

„Het was maar voor de grap. Ik heb papa's mobilisatiebevel van Mei '40 bij de post gedaan.”

(Sat. Ev. Post)

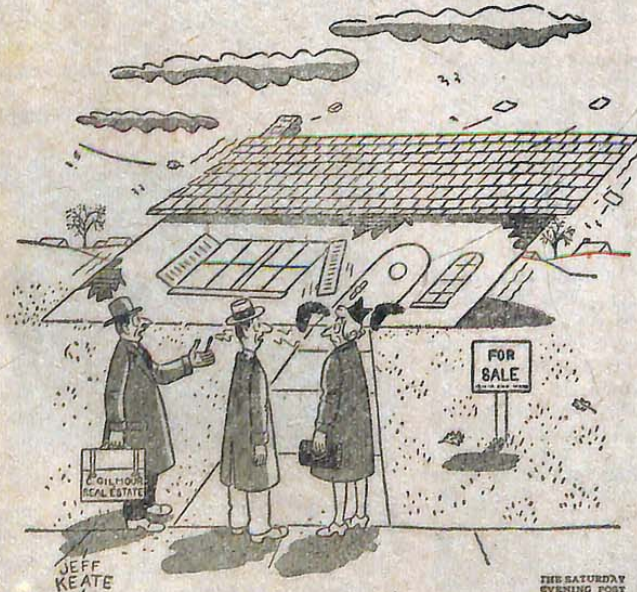
Verraden

.....Ik ga nu eindigen, lieve Nelly,” schreef een kororaal aan zijn meisje, „omdat een onbescheiden knul over mijn schouder kijkt en ieder woord leest wat ik schrijf.”

„Dat is gelogen”, schreeuwde een verontwaardigde stem achter hem, „want ik kan die onduidelijke poot van jou geeneens lezen!”

inz: Kpl. J. Boekelman
4 Garde, Regt: Grenadiers

WONINGPROBLEEM NA DEMOBILISATIE

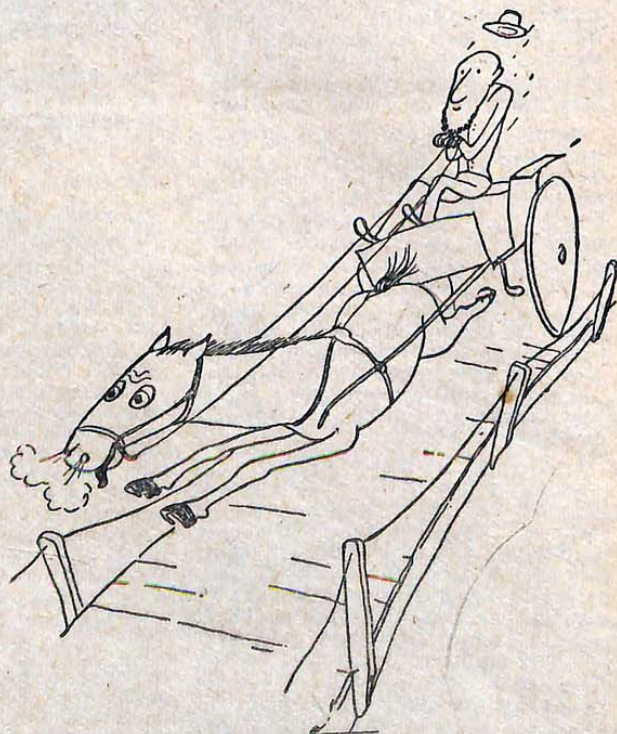
Makelaar: „Natuurlijk ziet het er niet altijd zo uit. Als de wind draait, staat alles de andere kant op”.

THE SATURDAY
EVENING POST

THE SATURDAY
EVENING POST

Hé, broer, vertel me nou eens effe hoe ik er hier uitkom!

Je hoort nog al eens praten over knappe boerendochters, maar boer Mestman had een knappe boerenvrouw. Hij voelde zich dus erg uit z'n doen, toen zijn Rika voor een week naar haar ouders ging. Na een week kreeg hij een telegram: IK KOM MET TREIN VAN HALF VIJF. RIKA. Blij dat zijn vrouw weer veilig terug was, haalde hij de sjees te voorschijn en spande de witte hengst in, om zijn vrouw te gaan afhalen. Het paard, dat al een paar weken op stal gestaan had, zette er een behoorlijke vaart achter en Mestman werd van links naar rechts gestingerd.

„Hé, ouwe idioot”, barstte de boer los, „heb ik dat telegram gekregen of jij?”

(Uit: Anything for a laugh)

De droom van een eenzaam soldaat

Slaap, makker, slaap..... De dag telt vier en twintig uren en acht hiervan zijn aan de vergetelheid gewijd!

Daarom: laat jezelf rustig gaan, zeil maar weg, snurk niet, sudder slechts en zeil maar weg..... Droom, makker droom!.....

.....Vraag me niet, hoe ik in Nederland kwam, — ik ben er en dat is voldoende voor me. Ik ben er al zeker een dag, want gisteravond zat ik met m'n lieve Nelia hand in hand, urenlang. Haar ogen verslonden me en mijn ogen, ook niet mis, verslonden Nelia.

Eerlijk, ik zou deze consumptie voor geen geld gemist willen hebben!

En is het wonder dat ik vandaag eens niet de bokkenpruik op heb?

Tegen alle burens — en dat zijn er heel wat — heb ik vriendelijk geknikt en met sommigen heb ik zelfs enkele warme woorden gewisseld. „Ha, ook terug uit Indonesië?”

„Ja, terug ben ik!” „Gezellig.” „Zeker, — erg gezellig!”

Zo ging dat een keer of drie en zestig. Ook met mijn oude heer sta ik nog op goede voet, hoewel ik niet begrijp, waarom hij mij de hele morgen om de drie minuten stevast een mep op mijn rechterschouder verkocht. De eerste keren heb ik gelachen, de volgende keren heb ik enthousiast teruggeslagen, de laatste keren bedacht hij zich. Met een gloeiende schouder en een glimlachend ge-laat sta ik nu dus op het kleine podium.

Want ik sta op het podium, wiebelend van het ene been op het andere sta ik te kijk.

Hoewel me van geen schuld bewust en vervuld van goede voornemens, voel ik me toch ietwat onzeker en durf zelfs geen knipoojie de ruimte in te werpen. Ik dronk geen druppel drank en toch: m'n knieën knikken. Waarom ook is Nelia tweede penningmeesteresse van dit stukje thuisfront? Het vult het zaaltje tot de nok; oude vrouwen, jonge vrouwen, lange, korte, lelijke, knappe, dikke, dunne. Hun harten kloppen van verwachting, hun ogen blikken vol ver-

wachting. Zo lijkt het me toe. En ik schraap m'n keel.

.....En onze gast zal ons daarom wat vertellen over Indonesië, over onze mannen, vaders en verloofden. Het woord is aan hem.” De voorzitter vouwt haar stukje papier op, werpt een welwillende blik op mij en treedt achteruit. Ik sta alleen.

DWAAS VERHAAL

„Indonesië is een warm land”, stoot ik uit, „s Morgens, al vroeg, gaat de zon op, tenminste, als ze opgaat.” Waaraan ik dan direct toe moet voegen, dat ik het nog nooit heb meegemaakt, dat ze niet opging. „Zelfs gedurende de natte moesson — zo genoemd vanwege al het vocht — voel je haar achter de wolken. Ze speelt verstoppertje, zogezegd. Maar opgaan doet ze, en daar komt het toch maar op aan.”

Wat daas ik, denk ik, het is verloren! Laat ik op een ander onderwerp overstappen.

„Maar wat daas ik! Laat ik op een ander onderwerp overstappen, — en de zon de zon laten. Per slot van rekening, wat hebben we met de zon van doen? Zij is plichtsgetrouw, toegegeven. Maar zijn dat onze mannen niet? De hele zaak blaakt van plichtsgetrouwheid daarginds, daar komt het op neer. De zon is plichtsgetrouw en de mannen zijn plichtsgetrouw, het is één pot nat. Nat....., nat....., waarmee we dan weer op de natte moesson komen en de cirkelgang voltooien. Het geheel klopt als een bus, precies een legpuzzel. Deze eeuwige cirkelgang is uiterst merkwaardig, zij typeert Indonesië. Echter, hier in Nederland valt er ook wel eens een buitje en ook een zon komt er elke morgen op. Wat we echter niet hebben, wel, de mannen hebben we niet!” Ik

Vrouwen hollen over en langs me (x) 19
heen.

kom op dreef, denk ik. Ik ben waar ik wezen moet.

„Ik ben waar ik zijn moet”, krijt ik. „De mannen zijn helden. Eenzame helden!” Ik zie een siddering door de zaal gaan. Enkele vrouwen verheffen zich van hun stoelen.

„Ze verlangen naar jullie!”, donder ik. Op dit historische moment heeft de zaal gewacht. Ik heb het verlossende woord gesproken: de gemoederen slaan op hol. Er is geen houden meer aan! Met zoveel gevoel had ik gesproken, dat plotseling alle gevoelens spreken. Mijn slotzin blijkt de vonk te zijn die een ont-ploffing teweegbrengt. De hele zaal komt in beweging, vrouwen hollen over en langs me heen. Zelfs de stoelpoten rennen mee. Behalve eentje dan, die zich neerplant op m'n linkeroog.....

Hoeveel uren of dagen sindsdien verliepen, ik weet het niet. Het is schemerig in het vertrek. Een alleraardigste verpleegster buigt over me heen. Een stem, dieper de kamer in, beweert:..... „het laatst signaleerd ter hoogte van Gibraltar”.

„Wie zijn daar signaleerd?”, vraag ik.

„Het is de radio”, zegt de verpleegster. „Het gaat over de 2500 vrouwen, die de Oranje charterden..... Ze bevinden zich aan boord, op weg naar Indonesië. Ze grijpt een injectienaald: „Hier, je krijgt een prik van me”, en voegt de daad bij het woord.

En zelfs de allervaste slapers worden van prikken wakker.

„Heeft die baboe me weer van die smerige pindakaas tussen mijn brood gedouwd.” (Wapenbroeders)

Wapenbroeders

Zijn wij oppervlakkig

OP 14 October stelden wij deze vraag aan onze lezers. De afgelopen actieperiode heeft het brengen van het antwoord op dit vraagstuk vertraagd. Maar HIER is het en uit de antwoorden blijkt wel, dat velen zich intens met deze vraag hebben bezig gehouden. Alle bijdragen ademen een geest van beslistheid en zelfkennis, eigenschappen waardoor onze jeugd ongetwijfeld een kans heeft om de moeilijkheden van vandaag te boven te komen. Maar deze kans zal doelbewust aangegrepen moeten worden.

Sgt. GLISSENAAR:

Je zegt: „Wat kan het mij barsten”

Alleen een enkel facet wil ik uitlichten om je oppervlakkigheid op bepaalde punten aan te tonen. Wat interesseert jou Indonesië en land en volk in het bijzonder? Verdomd weinig, ondanks dat je vaak eigenlijk je leven er voor veil hebt, jij zo goed als ik.

„Rot land” zeg je en scheldt op de bewoners. Ik weet wel dat je dat allemaal niet meent, maar belangstelling heb je evenmin.

Maleis betitelt je als een „ellendig taal-tje”, maar je neemt niet de moeite om eens in de nieuwe nationale taal de „Bahasa Indonesia” te neuzen. Er zijn velen van jullie bijna 2 jaar hier die nog helemaal niet weten dat er een Indonesische taal bestaat!

Je beziet de Oosterling alleen maar aan de oppervlakte en het interesseert je heel weinig schijnbaar, wat daar- onder broeit. Verdiep je eens in hun taal, hun kranten, hun boeken....., dan gaat er een nieuwe wereld voor je open.

Je leeft temidden van een historische ontwikkeling die groot en beroerend is en je ziet er niets van! Je begrijpt niet, je scheldt maar. En je beseft niet eens wat er zich om je heen voltrekt.

Als er maar ergens in de wijde omgeving een bioscoop is, daar steven je op af..... Kom je per ongeluk eens in de stad..... bioscoop! Je doet het gewoon al uit de macht der gewoonte. Maar waarom niet eens van zo'n stadsbezoek gebruik gemaakt om eens te neuzen in de cultuur van dit land. Of eens een Indonesiër opgezocht waar je gemakkelijk mee kunt praten en die minstens zo goed onderlegt is als jij..... Laat hem eens onbevange vertellen over zijn leven, zijn moeilijkheden, zijn zorgen, zijn verlangens.

En probeer eens aan de weet te komen hoe een Indonesiër over ons, het leger in het algemeen denkt en jou persoonlijk in het bijzonder. Dat alles zou leerzaam zijn. Maar je zegt: „Wat kan het mij barsten.”

Sergt. Van LOO:

Oppervlakkig bij gebrek aan diepgang.

Onverschillig zijn wij zeer zeker niet! Wantrouw wel. Immers, de catastrofes 1914-'18, waarvan wij dachten dat de anderen de harde en droeve les geleerd hadden, heeft zich aan ons (1940-'45) herhaald. Het „gezond verstand” waarop wij rekenden bij de ouderen (blijkbaar niet wijzer) heeft gefaald. Maar verre van onverschillig te zijn, volgen wij met intense belangstelling de dingen die zich binnen en over de grenzen voltrekken. Waarbij wij constateren dat eerlijkheid en openhartigheid steeds meer worden verdrongen door slinksheid en achterdocht, in de pers kortweg „Politiek” genoemd.

Oppervlakkigheid? Ja daaraan maken wij ons schuldig. Wij hebben verleerd de diepten én de hoogten van het leven te leren zien. Wij hebben de kleine vreugden van iedere dag leren verachten en leven zorgeloos onder een onheilspellend wolkenlak. Het kome zo het komt! Daarom roep ik op tot dalen en tot stijgen! Want uit beiden zullen wij waarden putten voor het leven aan de oppervlakte, sluit de ogen en oren noch voor het goede noch voor het kwade, maar verdiep Uw kennis, Uw vreugde en Uw wetenschap: en gij én anderen zullen de vruchten oogsten.

Korp. d. Marns. SCHOUTEN:

Neen, spoedig na bevrijding werd ondeugd de kop ingedrukt.

Het is mijn mening, dat dit voor het overgrote deel van de Nederlandse jongeren niet het geval is. Ik zal mij beperken tot de kring waarin ik mij zelf bevind. Ik ben geen groot mensenkenner, integendeel, mijn mensenkennis is zeer beperkt. Maar de feiten, die zich voor doen kan zelfs de grootste leek waarnemen.

Het beste bewijs werd voor mij geleverd bij de Troonwisseling die nu achter ons ligt. We zijn bijna allemaal de films gaan zien die over dit feit gedraaid hebben. We zagen op een van die films, dat H.K.H. Prinses Wilhelmina, na haar Troonsafstand, haar dochter, H. M. Koningin Juliana inhuldigde. We zagen de grote geestdrift waarmee Prinses Wilhelmina aan het volk op de Dam te Amsterdam bekend maakte, dat zij haar Troon had afgestaan aan haar dochter. We zagen dat vele vrouwen op de Dam hun ontroering niet konden bedwingen.

Dit werd door geen van ons oppervlakkig of onverschillig beschouwd. Het drong door tot in ons diepste wezen dat hier een Vorstin ging scheiden van een volk waaraan zij haar gehele leven gewijd had. We voelden a.h.w. dat er nieuwe mogelijkheden waren nu de jonge Vorstin de Troon betrad. Vele diepzinnige discussies werden nadien gevoerd, door ons zelf, over het nieuwe, wat komen gaat. Het liet ons niet onverschillig of de jonge Vorstin het land beter dan wel slechter zou regeren als haar Moeder dat gedaan heeft. We bekeken de zaak niet oppervlakkig.

Nog veel meer voorbeelden zouden op te noemen zijn, doch ik weet niet, of dat Uw bedoeling is met deze rubriek. Wel wil ik U nog zeggen, dat het waar is, dat na de oorlog velen van ons de genoemde ondeugden bezaten doch reeds enkele maanden na de bevrijding werd dit voor een groot deel de „kop ingedrukt”, we zijn gaan beschouwen en objectiever geworden. De Nederlandse militair is in het algemeen zeker niet oppervlakkig of onverschillig, al moge dit dan voor buitenstaanders zo lijken. Een Hollander toont niet gaarne zijn innerlijke gevoelens, hij

Het Leger

verschuilt zich in een harnas van geslotenheid, maar in zijn hart is hij niet onverschillig, hij laat ongemerkt zijn hersens werken.

Sold. WINKEL:

Beslist Neen.

Zijn wij jongeren oppervlakkig en onverschillig geworden, moet ik ten stelligste met neen beantwoorden. Uiterlijk mag het in de groep zo lijken, omdat de één voor de ander niet wil laten blijken, dat hij zich voor diepere vraagstukken interesseert. Komt een of ander echter met het één of ander onderwerp op tafel, dan komt daar direct een hevige discussie. Het grootste deel van de jongens interesseert zich er wel degelijk voor.

en onverschillig geworden?

21

Sold. TERPSTRA:

Ja, geworden door wantrouwen jegens alles en allen.

Het feit, dat zij dagelijks door vele duizenden mensen aan de orde gesteld wordt, bewijst niet slechts de twijfel op dit punt; het is in wezen reeds een positief antwoord, dat verschrikkelijke toekomstperspectieven opent! Het hier aangesneden probleem is er een van onstelende omvang, want het gaat hier om niets meer of minder dan de toekomst van de mensheid, om chaos of kosmos!

Zijn nu al die duizenden mensen, die zich met dit probleem bezig houden en die zich met grote bezorgdheid afvragen, wat er van ons jongeren terecht moet komen nu werkelijk zulke „Weltfremde Kammermagistraten“, zulke verdoorde pessimisten zonder begrip van de moderne tijd als waarvoor velen onzer maar al te licht geneigd zijn hen uit te maken?

Of is de grote massa van onze jeugd inderdaad oppervlakkig en in hoge mate onverschillig geworden?

Geworden, ja!
Opgegroeid in een wereld vol ellende, keihard geworden onder sirengeloei, ontploffingen en het gekerm van einde-loze rijen gewonden!

antwoordt op urgente vraag

Gewend geraakt aan het saboteren en afbreken van ieder gezag.

Voor al wij West-Europeanen voelen nog de sensatie van het nimmer aflatend doodsgevaar in ons natrillen en wij zijn wantrouwig geworden jegens alles en allen.

Volwassen geraakt in een tijd, waarin ieder constructief werk onmogelijk en zinloos leek, wijl het leven immers iedere minuut afgesneden kon worden. Jaar na jaar overtuigd geraakt van en gedesillusioneerd door 's mensen onmacht tot het goede en zijn satanische vernuft als het op vernietigen aankwam.

Is het dan een wonder, als deze jeugd, een groot gedeelte der ouderen ten voorbeeld nemend, cynisch concludeert: „Voor mij is er geen toekomst, geen uitzicht op rustig geluk. Toch wil ik leven, verstaat ge, LEVEN!

Dit leven zal slechts kort zijn. Daarom is mijn devies: „Leef en vergeet!”

Wat koop ik voor zogenaamde oude waarden? Hoeveel Chrysters leveren mij Beethoven, Rembrandt, Goethe, Plato, Aristoteles op? Geen? Geef mij dan een basis van een paar duizend, jazz mijn nachtmerries weg en laat mij de roes van de bar met toebehoren, zolang dat nog kan. Als ik dan in de volgende wereldoorlog het hoekje om ga, heb ik tenminste de dag geplukt!”

Leg Uw oor te luisteren, waar ge maar wilt.

Deze na— (of tussen—?) oorlogse tijd is niet direct geschikt om hier verandering ten goede in te brengen. Iedereen jaagt weer naar directe resultaten, naar zo groot mogelijk gewin..... hard en meedogenloos..... ten koste van de medemens.

Is het niet de hoogste tijd om eens tot bezinning te komen?

Om te komen tot het besef van de werkelijke— dus niet kortstondige materiële— levenswaarden?

En is het niet de jeugd, die hier handelend moet optreden?

Voordat zij, die jeugd, die nu eenmaal tot taak heeft als individu en als geheel het verhaal der wereldhistorie verder te schrijven, deze in waanzinnig versneld tempo naar haar dramatisch slot drijft?

Korp. VISSER:

Jezus Christus de enige redding.

Deze vraag moet bevestigend beantwoord worden.

De laatste oorlog en de na-oorlogse tijd hebben ons het vertrouwen in de mensheid ontnomen. Dit is de oorzaak van de „nood der jeugd” waarover ouderen zo graag spreken.

Om niet door de oorlog en de na oorlogse weeten tot grenzenloos pessimisme te vervallen zijn wij verzeild geraakt in een toestand van oppervlakkigheid en onverschilligheid. Dit is een nieuwe nood, waaruit ik slechts één uitredding zie n.l. absolute capitulatie in Jezus Christus.

Gren. KOKKE:

Alleen uiterlijk.

Deze vraag gesteld op een tijdstip, dat wij jongeren heen en weer gegooid worden tussen twee werelden, de Oosterse en de Westerse wereld, nu onze toekomst in Nederland en voor hen die hier achterblijven, voor ons nog niet volkomen duidelijk is, ligt het „probleem”, ik zou zeggen, open en duidelijk op tafel.

Mijn mening: De Jongeren, wij de mensen van de maatschappij van straks, zijn uiterlijk onverschilliger en oppervlakkiger geworden, want wij hebben door de moeilijke omstandigheden, waaronder wij de laatste vijf jaar in Neder-

land geleefd en gewerkt hebben en nu in onze tropentijd hier, het leven *makkelijker* leren nemen. Geen zorgen voor de tijd, alle eerst ongewone dingen worden aanvaard en alle opdrachten worden zonder al te veel gekanker uitgevoerd, omdat alle idealen van jaren, terug langzaam aan uit je leven verdwenen zijn. Niets wat wij ons voornamen kwam immers uit.

Wij gaan haast te weinig eisen aan alles stellen.

Voor wie ons aan de buitenzijde leert kennen en gadeslaat hier in Indonesië is de mening, dat wij onverschilliger en oppervlakkiger geworden zijn, daarom begrijpelijk, maar wie eens aan de gesprekken deelneemt, die of in een cantine of op een klein kamertje gehouden worden, die merkt het tegendeel.

Wij weten nog heel goed het verschil tussen goed en kwaad en durven het leven, dat zo heel anders is als het moet zijn, gerust aan.

Dit is wat ik te zeggen had.

Sld. SPOEL:

Ja, uit angst voor de toekomst.

Wij jongeren zijn inderdaad oppervlakkig en onverschillig geworden. Hetgeen voor een groot deel te wijten is aan de oorlog, die het leven ontworptte.

Elk uitzicht ontbrak en ontbreekt. De gedachte is: We kunnen wel dingen gaan opbouwen, maar wat helpt het ons? Laat ons nou nog genieten van het leven, straks is dit niet meer mogelijk.

Die angst voor de toekomst is wel de voornaamste oorzaak, voor een ieder, maar voor ons—soldaten—komen er nog andere oorzaken bij, die ons heden oppervlakkig doen zijn. Misschien ben ik wat te pessimistisch geweest, velen zullen als ze eenmaal een taak gevonden hebben in 't leven, die onverschilligheid en oppervlakkigheid wel laten varen en zich concentreren op die taak, die nu echter nog in 't verschiet ligt, zodat deze nog in het onzekere leven, dat is in angst voor de toekomst.

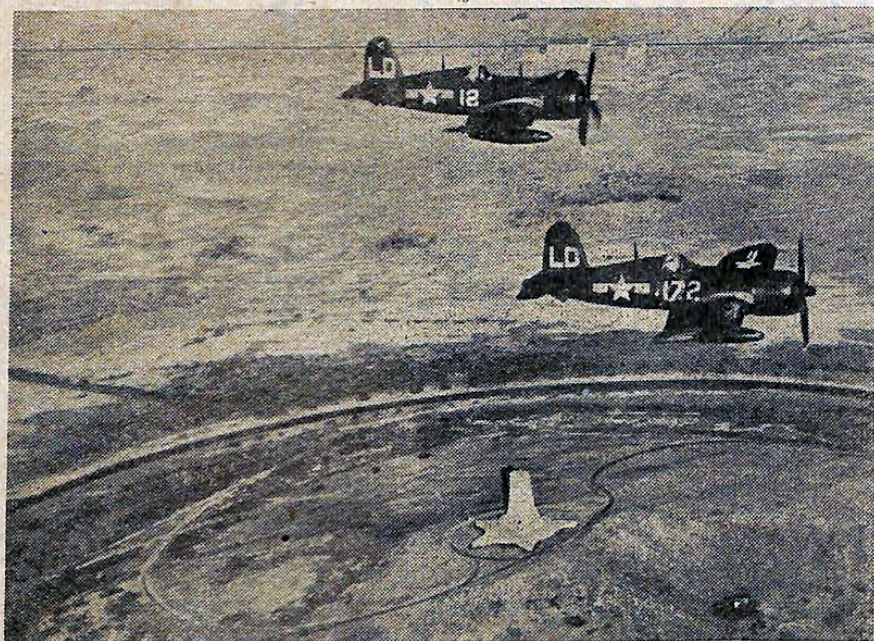
Wat is Uw mening?

'n Nieuwe vraag wordt aan de Strijdkrachten ter beantwoording voorgelegd:

„Durf jij de toekomst aan?”

Antwoordt met niet meer dan 250 woorden en sluit Uw foto daarbij in. Inzendingen voor 1 Mei aan „WAPENBROEDERS”, Roomse Kerkweg 4, Batavia.

Wapenbroeders

„KITTY HAWK“, epos van normale mensen

Op 17 December 1903, voor het eerst in de geschiedenis, ging een machine met een man er in, op eigen kracht de lucht in, vloog op eenzelfde hoogte zonder vaart te verliezen en landde toen zonder ongelukken. De vlucht vond plaats te Kitty Hawk, Noord-Carolina, in de Verenigde Staten, en van die plaats heeft het vliegtuig zijn naam gekregen. De machine was gemaakt door de gebroeders Wilbur en Orville Wright in hun rijwielzaak te Dayton, Ohio. Op 17 December 1948 werd de „Kitty Hawk“ tentoont gesteld in het Smithsonian Instituut te Washington, hoofdstad der Verenigde Staten, na verscheidene jaren in het Wetenschappelijk Museum te Londen te zijn geweest. Bij die gelegenheid vertelde Milton Wright, neef van Orville en Wilbur Wright, hoe zijn ooms de „Kitty Hawk“ hadden gebouwd. Milton was 11 jaar, toen het eerste vliegtuig vloog. Hier volgt het verhaal van Milton Wright:

In de jaren voor 1903, bracht ik al de tijd, die mij werd toegestaan om te spelen, door in de rijwielzaak van mijn oom. De lucht van de lijmpot, de houtkrullen op de grond en de vele onderdelen waarvan ik het doel niet wist, hadden allemaal een grote aantrekkingskracht voor een kleine jongen. De deskundigheid waarmee mijn ooms de onderdelen in elkaar zetten en de bouw van het vliegtuig voortzetten, gaven mij de indruk dat alle rijwielzaken hetzelfde deden. Het was alles heel gewoon.

De ooms

Toen zij hun machine naar Kitty Hawk brachten, dacht ik, dat het een mooie plaats moest zijn om daar vakantie te houden, in het bijzonder toen ze mij souvenirs zonden als gedroogde krabben, flessen met zeezand en water, waarin vreemdsoortige zeebewoners. De ooms hadden er vele uren voor over om ons een plezier te doen met metalen figuren voor schaduwbeelden of ander speelgoed. Er was niets ongewoons aan. Alle ooms deden waarschijnlijk hetzelfde. Geschiedenis werd in hun rijwielzaak en in hun huis gemaakt, maar het maken er van werd zo gewoontjes gedaan, dat ik pas jaren later mij iets er van herinnerde. De wereld is over Orville en Wilbur Wright gaan den-

ken als een soort half-goden, wiens geesten plotseling het antwoord gaven op het probleem van het vliegen of als onkundige mechaniciëns, die toevallig de geheimen van het vliegen oplosten. Ze waren noch het een, noch het ander. Ze waren heel normale jongemannen, die een idee hadden en een probleem zagen en die zich er op toelagden om dat probleem op te lossen. Hun kundigheid om de vitale delen van hun probleem te scheiden van de minder belangrijke was een voorname factor van hun succes.

Voorloper

Toen, op 17 December 1903, de eerste vlucht te Kitty Hawk was gemaakt, kreeg ik een nummer van de Cincinnati Enquirer te zien, dat die gebeurtenis vermeldde. Ik kwam niet zozeer onder de indruk van het feit dat zij gevlogen hadden, omdat ik wist uit gesprekken die ik gehoord had, dat zij uitgestippeld hadden hoe ze het moesten doen en dat gelukte meestal bij hen. Maar ik was getroffen door het feit, dat hun namen in de krant stonden.

Daar niemand in onze familie zich de weelde kon veroorloven om hout, metaal of dergelijke weg te doen, was het gewoonte om oude machinerieën te gebruiken om

luchtvaart

Twee Corsairs van het Marine Corps der V.S. vliegen boven Wright Memorial op de Kill Devil Hill te Kitty Hawk, Noord-Carolina.

nieuwe machines te bouwen. Het was dus een grote verrassing voor mij, toen vele jaren later bleek, dat het eerste vliegtuig niet uit elkaar was gehaald, maar dat het nog in zijn geheel bestond. Het was zorgvuldig ingepakt en weggezet en hier is het nu.

Deze belangrijke afwijking van de gewoonte had, naar ik vermoed, een bijzondere betekenis. Wilbur en Orville Wright wisten dat hun schepping een beslissende mijlpaal betekende in de geschiedenis en dat op de een of andere dag en plaats, dit eerste vliegtuig het symbool van het begin van een tijdperk zou worden.

Naar Engeland

Orville Wright zag duidelijk in dat onze nationale hoofdstad de enige logische plaats was, waar dit symbool geplaatst zou kunnen worden. Daar kon het door iedereen worden aanschouwd en voor altijd door de Regering bewaard worden. Het vliegtuig, dat in de rijwielzaak was opgeborgen, heeft de Dayton watervloed doorstaan en was voortdurend blootgesteld aan de bedreiging van vuur en andere gevaren. Daar er geen geschikte plaats in ons land gevonden werd, nam Orville het vliegtuig in 1928 zorgvuldig uit elkaar en zond het ter bewaring naar zijn vrienden in Engeland. Daar kwam het op een ereplaats te hangen in het Wetenschappelijk Museum te South Kensington, Londen en werd zorgvuldig door de beambten van dat Museum behandeld en bewaakt, zelfs tijdens de oorlog. Na de dood van Orville ontdekten wij, dat hij een verzoek aan het Museum had gestuurd om het vliegtuig naar dit land terug te brengen. Dit gebeurde dank zij de behulpzaamheid van de beambten van het Museum. Zelfs met zijn afkeer van plechtigheden, denk ik dat Orville Wright zich over deze plechtigheid verheugd zou hebben.

Bijzondere betekenis

Het was een gelukkige samenloop van omstandigheden, dat, ondanks het schijnbaar gewone begin en de jaren van onverdrotene werken om de machine te perfectioneren en later erkenning er voor te vinden, geen der beide broers ooit de gedachte over de eerste vliegmachine als symbool van het keerpunt heeft opgegeven; de bestaande werkelijkheid van hetgeen voorheen onmogelijk bleek, wordt nu algemeen aangenomen.

Het vliegtuig is voor sommigen misschien een vervoermiddel voor romantische avonturen of gewoon maar vlug transport. Voor anderen misschien een militair wapen of een middel om ondersteuning te verlenen aan lijdenden. Voor mij vertegenwoordigt het de bekleding, de lijm, het sparrenhout, het plaatmetaal en het draad, waarmee, onder gewone omstandigheden, maar met kennis en vaardigheid, verwezenlijking werd gegeven aan dromen en vervulling van hoop.

(Naar Milton Wright)

Opleidingen vormen de hoofdschotel.

Nederland bouwt aan zijn luchtvloot

Wat weet U van de luchtmacht in Nederland? Voor Uw vertrek heeft U waarschijnlijk wel eens die mensen in dat blauwe uniform gezien, die zich L.S.K.'ers noemen. Deze benaming is overigens niet juist, want officieel behoren zij tot de Luchtmacht Nederland, L.M.N. (alweer een afkorting!) Maar veel verder strekt Uw kennis waarschijnlijk niet. Wat er gebeurt op Deelen, Gilze Rijen, Woensdrecht, Leeuwarden en Scheveningen is voor U een gesloten boek.

Welnu, om maar met het hoogste te beginnen. In Scheveningen staat het Directoraat (Commando Luchtmacht Nederland), in feite het Hoofdkwartier. Doch daarnaast staat nog het Commando Luchtvaartopleidingen, dat de belofte, die zijn naam inhoudt, niet alleen vervult, voor wat betreft de L.M.N., maar ook voor de Marine Luchtvaartdienst. Hierboven staat dan nog de Luchtmachtstaf.

En dan zijn er de bases. De meest spectaculaire daarvan is Twente, waar de Spitfires en onze nieuwste aanwinst, de straaljagers Gloster „Meteor“ zijn gestationeerd. Met het noemen van Twente in de eerste plaats zijn wij eigenlijk aan het verkeerde eind van de vliegopleiding begonnen. Want na de keuring van de „grading“, een soort eerste opleiding, waarin de aspirant-vlieger het begin van de vele theorie krijgt en twaalf vliegreuren moet

volmaken, beslissen zijn instructeurs of hij al of niet doorgestuurd zal worden naar Woensdrecht. Lukt het hem door dit examen te komen, dan gaat hij op die basis aan de Belgische grens zijn krachten beproeven op de Tiger Moth. De volgende fase in zijn opleiding (in Gilze Rijen) bestaat uit nog meer theorie en het vliegen op de Harvard, ook in dit land een bekende en geliefde kist. Dan krijgt hij zijn vink en gaat door voor de voortgezette opleiding naar Twente (jachtvlegschool) of Valkenburg (tweemotorige Lockheeds en Austers voor de artillerie-verkenning).

Plaats in West-Europese Unie

Om nog verder in het militaire leven van de L.S.K.'er terug te gaan. Hij is zijn dienst begonnen bij het Commando Luchtvaarttroepen met een gewone primary-training van ongeveer tien weken in Nijmegen of Bussum. Als hij later eventueel wordt aangewezen voor kader- of officiersopleiding gaat hij naar Breda.

De mogelijkheid bestaat natuurlijk, dat hij geen vlieger wordt. Dat worden er maar enkelen. Als toekomstig waarnemer krijgt hij zijn gehele opleiding te Gilze Rijen. Voor het technisch grondpersoneel voorbestemd, gaat hij naar Deelen, tegelijk met zijn collega voor de radio-radardienst.

Op Soesterberg, de bakermat en eerste

speeltuin van de militaire luchtvaart in Holland, is het tegenwoordig stil. Er is een vliegmedische dienst en een radio-werkplaats, maar een vliegtuig landt er niet meer. Na vele jaren van de meest wilde avonturen boven de Soesterbergse hei, is het er eindelijk stil geworden.

Anders dan op Leeuwarden, dat kortgeleden de Gloster Meteors, die op het vliegveld bij de stad werden gestationeerd, met gejuich en toespraken inhaalde. Waarschijnlijk hebben de Leeuwarders nu al meer dan genoeg van het gillende en dreunende lawaai dat erger is, dan dat van een heel squadron vliegende forten. Uit deze opsomming van vliegbases in ons kleine land, hebt U waarschijnlijk opgemaakt, dat de Luchtmacht Nederland eigenlijk één grote school is.

Overal opleidingen, nergens operaties. Welnu, zo is het ook. De LSK is bezig een operationele luchtvloot op te bouwen — een eis ook, van het Westeuropese verdedigingsplan —, maar op dit ogenblik verkeert zij nog in het opleidingsstadium. Daarbij komt natuurlijk nog de factor, dat vele getrainde mensen nu nog worden opgeëist voor de dienst hier in Indonesië. Maar als men verder gaat in het tempo, dat nu wordt volgehouden, dan zal het niet lang meer duren of Nederland kan zijn volwaardige plaats innemen in het grote verband van de Westeuropese verdediging. Een verdedigingsgordel, die, naar wij hopen, nooit in werking zal behoeven te komen.

De Lockheeds en de „crew“,
aangetreden op het vliegveld
Valkenburg.

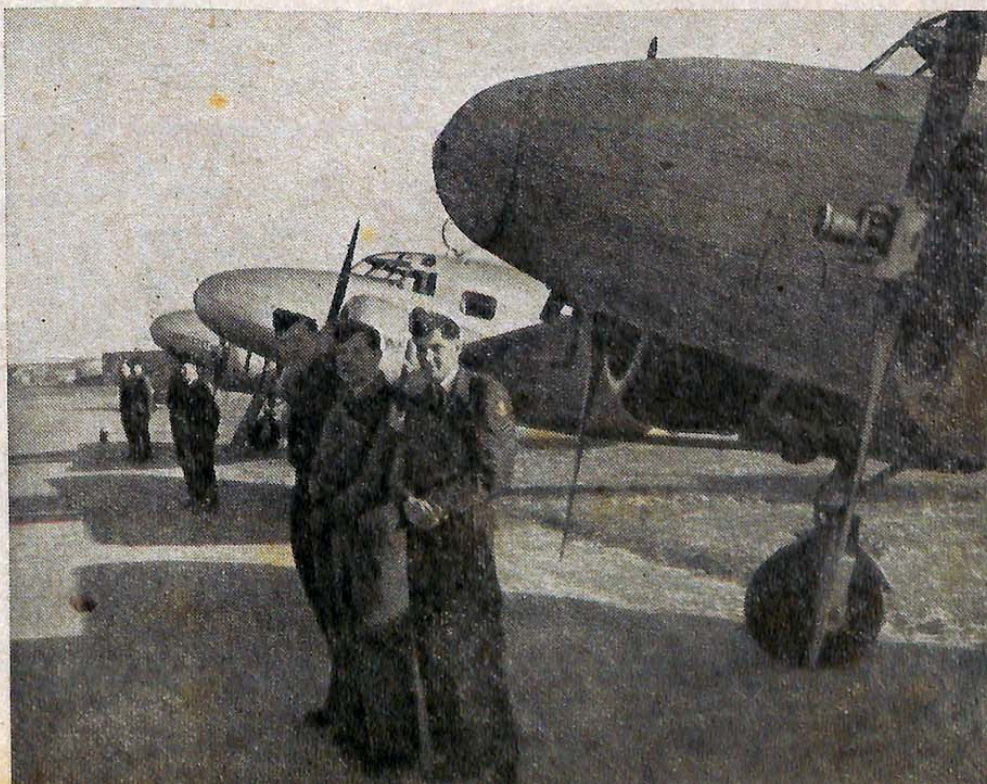
*

Nog niet hoog genoeg!

De bekende Britse film-magnaat, Sir Alexander Korda, vloog onlangs in een DC-6 van de K.L.M. van Johannesburg naar Amsterdam. Toen het vliegende hotel ongeveer 18.000 voet boven de Sahara was, kreeg Sir Alexander slaap en verzocht daarom de steward hem zijn bed aan te wijzen.

Deze bracht de grote man naar een beneden-bed, in plaats van naar een boven-bed, zoals verwacht werd. Sir Alexander gaf daarom zijn voorkeur voor het bovenste bed te kennen.

„Maar wat maakt 3 voet nu voor verschil uit, Sir Alexander“ vroeg de steward, „als U op 18.000 voet hoogte vliegt?“

puzzle

Horizontaal.

1. Voertuig; 4. ruzie; 7. sprookjesnaam; 9. verbond; 13. jonge kee; 16a. ter plaatse (Lat. afk.); 17. verbindingsmiddel; 20. stand; 22. muzikant; 23. oude vrouw; 25. viskorf; 26. ongekunsteldheid; 30. vloeistof; 32. plaats in Gld.; 33a. boom; 34. oorlogstuig; 35. verstand; 36. kaart-term; 37. overleg; 38. rivier in Italië; 41. muzikant; 45. titel; 46. drank; 47. natuurk. afkorting; 48. reeds; 49. leenman; 51. voorzetsel; 53. vis; 54. voegwoord; 55. landbouwverktuig; 56. melkkler; 57. vogelziekte; 59. kadoes; 62. verhuizing; 65. spijs; 68. rustig; 72. plant; 74. deel van mast; 76. maat; 78. laatste leden; 80. spel; 81. schavel; 83. koraalstrand; 84. duf; 85. ontwerp; 86. gehoorzaal (m.v.); 87. rukker; 88. bitter vocht; 93. berg bij Treje; 94. sportterm; 96. achter; 97. voorzetsel; 99. behoeftig; 101. eetkretel; 104. soort onderwijs; 106. voertuig; 107. familie; 108. maat; 109. uitroep v. afkeer; 110. godsdienst; 112. nasehrift; 113. kippenloop; 114. heiningdrank; 116. voorzetsel; 117. paardengang; 119. de dato; 121. dadelijk; 124. stad in Duitsland; 125. uitgewerkte beeldspraak; 128. duf; 131. groente; 132. stopmiddel; 133. voertuig; 135. vrucht; 137. deel v. een hengel; 138. maat; 139. stad in Duitsland; 140. staats-spoor; 141. beelgwas; 142. rond voorwerp; 144. maat; 145. vogel; 146. Chinese maat; 147. emel; 150. grote bijl; 152. knaagdier; 153. toestand van razernij; 154. familie; 155. grootte; 157. bloeiwijze; 158. zwemvogel; 160. zonnegod; 162. maanstand; 163. zeepwater; 165. gemeentebestuur (afk.); 168. plant; 170. larve; 173. en andere; 174. leder; 175. deel v. Engeland; 176. insect; 177. sporeplant; 178. onbep. vnv.

Verticaal.

1. verdichtsel; 2. vordering; 3. ten laatste; 4. zoutachtig; 5. bloeiwijze; 6. vreemde munt; 7. vreemde munt; 10. voorzetsel; 11. wereldtaal; 12. verharde huid; 14. klaar; 15. vis; 16. per; 17. inhoudsmaat; 18. zuiver; 19. los; 21. meisjesnaam; 24. verharde teen; 25. vogel; 26. rangtelwoord; 27. ontkenning (Fr.); 28. herkauwer; 29. lidwoord; 31. maanstand; 33. voorzetsel; 39. rechtschapen; 40. meubel; 42. aanvang; 43. verdoevend middel; 44. maand; 50. kloosterwoord; 52. boom; 58. rekening; 60. land uit de oudheid; 61. krachteles; 63. muzikant; 64. kostbare stof; 66. aardrijksk. aanduiding; 67. groente; 69. lekspijs; 70. briefaanhef; 71. dienstmaagd; 72. neerslag; 73. lichaamsdeel; 75. muzikant; 77. bergplaats; 79. reeds; 81. papieren zakje; 82. af; 89. tegenval; 90. raamgordijn; 91. gebak; 92. voorzetsel; 95. en andere; 97. voorzetsel; 98. familie; 100. persoon; 101. berggait; 102. drank; 103. legeronderdeel; 105. Godsspraak; 109. klaar; 111. nadruk; 116. romp; 117. vestiaire; 118. niet door twee deelbaar; 119. titel; 120. deel van de week; 122. voorzetsel; 123. ambachtsman; 125. indier; 126. lidwoord (Fr.); 127. slaapplaats; 129. hoofddeksel; 130. keienmaas; 133. zintuig; 134. moed; 136. spijkertje; 139. bijwoord; 140. recht; 143. maanstand; 145. schuimmiddel; 146. praai; 148. titel; 149. vernis; 151. vloeistof; 156. plaats in Frankrijk; 159. militair; 161. kunststuk; 164. militair; 166. aardrijksk. aanduiding;

167. lidwoord; 169. Gode zij lof (Lat. afk.); 170. bijwoord; 171. voedsel; 172. aanlegplaats; 173. water in Friesland.

Tit. H. Scheurs
231021020

Lettergreepraadsel.

Van de lettergrepen: a-act-bij-ca-clauda-de-de-de-der-di-dig-do-domp-e-een-een-eeuw-ein-em-en-fa-i-in-in-ko-kor-laar-leen-los-maus-me-mi-na-na-ne-net-nent-oog-rei-roer-saal-stac-ter-tiek-tiem-to-trevou-zan.

kunnen 20 woorden van de volgende betekenis worden gevormd:

- werkelijk
- voortreffelijk
- doorsnede
- plaats in Palestina
- vrucht
- simpel
- fel
- plaats in Noord-Brabant
- geneesmiddel
- niet ver
- rang in het leger
- tijdperk
- machtig
- koning der blinden
- vogel
- slot
- open plek in bos
- innig
- kort, stotend (muz.)
- overeenkomst.

Bij juiste oplossing ontstaat op de le en 4e verticale rij een uitspraak van een der beroemde Franse letterkundigen.

Sgt. J. A. G. Meijer
H.K.G.S., Bat.

OPLOSSING KRUISWOORDPUZZLE W. Br. No. 49

Horizontaal.

1. huzaar; 6. fractie; 12. sherry; 17. ore; 18. dag; 20. kroon; 21. Lia; 22. Mia; 23. n.n.; 24. leder; 26. Ans; 27. nicht; 29. p.r.; 30. genegen; 31. joviaal; 33. mul; 34. rod; 35. pap; 36. orl; 37. kit; 39. bel; 40. Rene; 41. reis; 43. now; 45. es; 46. Winschoterdiep; 49. TNI; 50. pal; 54. BSH; 56. l.l.; 57. kip; 59. pen; 61. ne; 62. la; 63. ere; 64. ale; 65. el; 67. den; 68. Eem; 69. E.M.; 71. leek; 74. DFC; 77. pret; 79. en; 80. rijk; 82. Rio; 83. dalen; 84. rel; 85. ata; 86. tor; 88. SRO; 90. rol; 91. los; 92. eis; 94. tekenen; 96. dossier; 99. e.a.; 101. merel; 102. ode; 104. storm; 105. pu; 106. ode; 108. eet; 109. kreet; 111. Ori; 112. NEC; 113. negers; 174. bierton; 115. Tsjech.

Verticaal.

1. hond; 2. urn; 3. ze; 4. Aden; 5. raderen; 7. R.K.; 8. ara; 9. contant; 10. tos; 11. in; 12. Sicilië; 13. haha; 14. R.M.; 15. R.I.P.; 16. yard; 19. gegons; 21. livrei; 24. lei; 25. redec; 27. Noord; 28. tak; 30. gul; 32. lint; 33. mes; 38. ton; 39. bestuurder; 40. ritmeester; 42. spinnewiel; 44. Wilhelmina; 47. Holland; 48. respect; 51. alle; 52. oker; 53. spar; 55. snee; 58. ir; 60. el; 66. ar; 70. mijt; 72. eiseres; 73. kornet; 74. dar; 75. flodder; 76. cel; 77. presto; 78. ressort; 79. ets; 81. kot; 85. aig; 87. rem; 89. oel; 91. los; 92. Eem; 93. neon; 95. keer; 97. iris; 98. kuch; 100. ade; 102. ore; 103. eet; 105. PEC; 107. eg; 109. ki; 110. t.o.; 112. ne.

NAVIGARE NECESSE EST

*Naar, zee, naar zee het oog gekeerd!
al wat er groots was in 't verleden
al wat gij groots hoopt in het heden,
zij daar geleerd, vereerd, verweerd.*

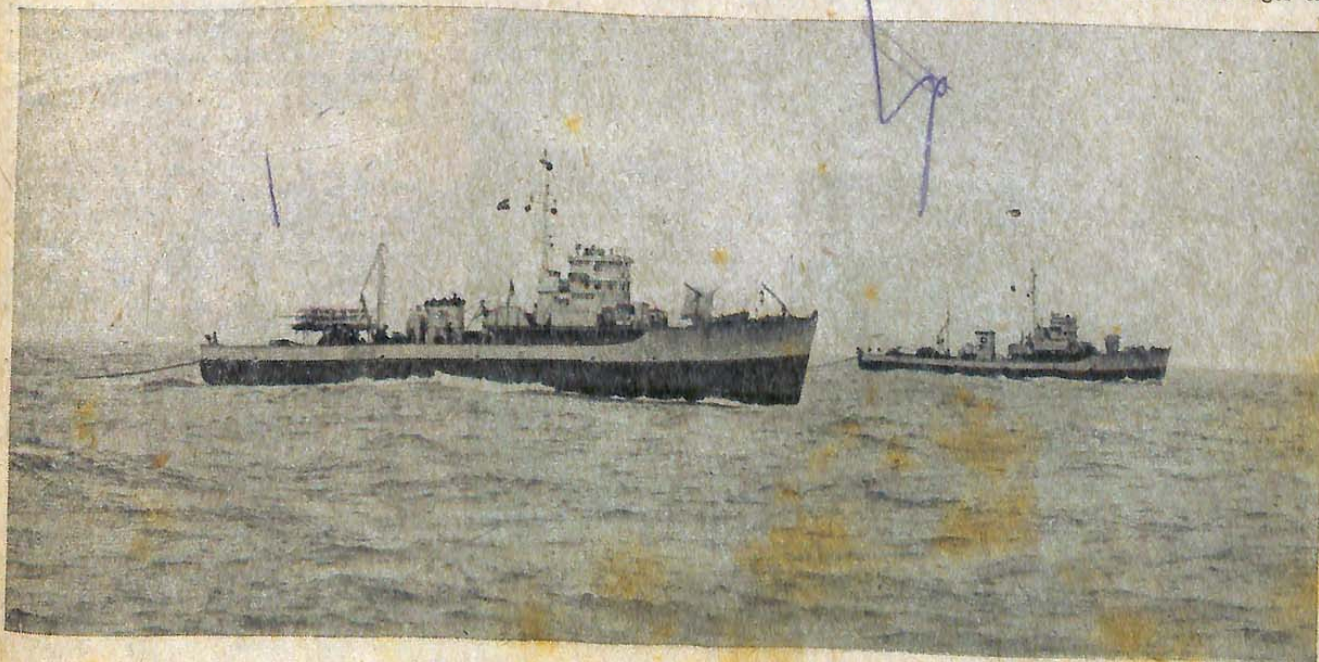
J. P. Heije.

*

Naar aanleiding van de berichten uit nieuwsbladen en radio-omroep over West-Europese samenwerking, dat bij een eventueel volgende oorlog het zwaartepunt van de bijdrage, welke Nederland aan het gemeenschappelijke defensieplan zal moeten leveren, ligt bij het leger en de luchtmacht, begin ik mij als Nederlander, oud-gezagvoerder ter koopvaardij en als reserve-officier, ernstig ongerust te maken over de toekomst van mijn vaderland, zo schrijft ktz. H. W. Hettema in een extra uitgave van het Marineblad.

Indien die berichtgeving juist is, zou dit er op wijzen, dat het zuver continentale denken de maritieme visie geheel heeft verdrongen.

Tot nu toe heb ik, als Hoofd Handelsbescherming van de Koninklijke Marine, veel moeten strijden om begrip te vinden voor het maritieme inzicht, hetgeen b.v. tengevolge heeft gehad, dat het mij niet mogelijk was voldoende voortgang te bewerkstelligen in het voorbereiden van de zelfverdediging der koopvaardij en het opleiden van het koopvaardijpersoneel voor de oorlogstaak. Ik heb echter gemeend tot op heden te moeten zwijgen. Nu mij echter ter ore komt, dat de opbouw van leger en legerluchtmacht ten koste moet gaan van de Koninklijke Marine, loopt de maat over en kan ik me niet weerhouden hier tegen op te komen. Mij werd medegedeeld, dat de bijdrage van leger en legerluchtmacht in de West-Europese defensie vooralsnog vrijwel onze enige bijdrage zou moeten vormen en dat pas in de verre toekomst ook aan de Koninklijke Marine zal worden gedacht. Dit is ten enenmale onaanvaardbaar, want de bescherming der koopvaardij zou daarmee in het gedrang komen, welke laatste immers nodig is om niet alleen de burgerbevolking in geval van oorlog in leven te houden, doch buitendien ons leger en

Mijnenvegers van het type „B.Y.M.S.”, in actie.

Wapenbroeders

onze legerluchtmacht van de voor hen noodzakelijke oorlogsvoorraden te voorzien.

Zonder onze koopvaardij zouden die krijgsmachtonderdelen binnen enkele dagen wegens gebrek aan voorraad tot inactiviteit zijn gedoemd.

Onze zeevarende voorouders, geregeerd door maritiem denkende mensen, als b.v. Johan de Witt, zouden in deze omstandigheden de toekomst uitermate donker hebben ingezien.

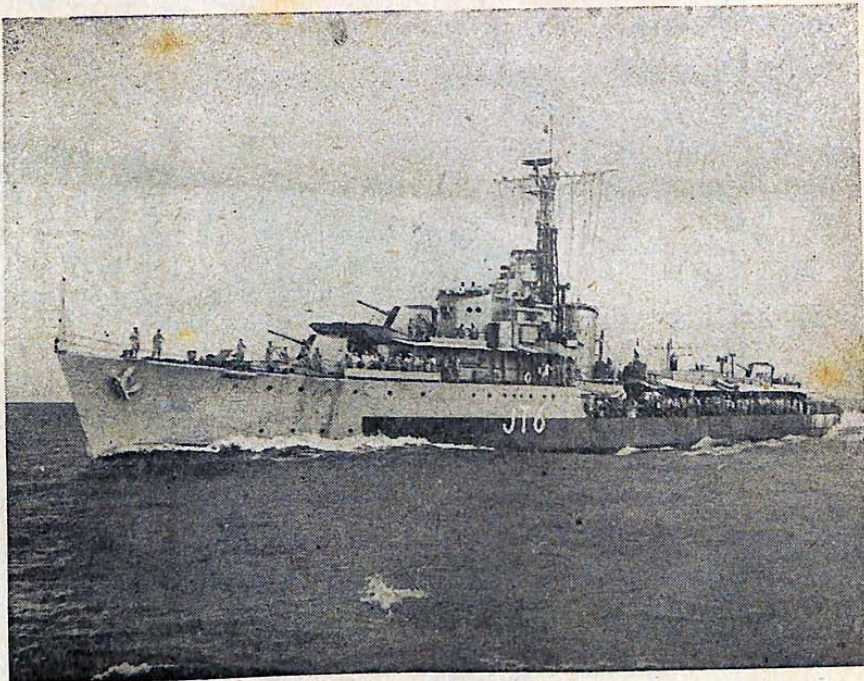
Dat ons volk in brede lagen niet meer maritiem voelt en denkt, is zeer te betreuren. Het ware te wensen, dat de lessen, welke uit de maritieme geschiedenis te leren zijn, in ruimer kring ter harte werden genomen.

Dat de maritieme visie van het Nederlandse volk slechts sluimert, is mij duidelijk geworden op lezingen, welke ik gehouden heb op verschillende plaatsen voor verschillende groepen van ons volk. Hier toch bleek door grote belangstelling en uit de gestelde vragen, dat het Nederlandse volk blij is iets meer te weten te komen omtrent de Koninklijke Marine en de koopvaardij en het grote belang dat zij vormen voor ons gehele volksbestaan.

Hier is een taak weggelegd voor de Regerings-Voorlichtingsdienst! Wellicht kan zij een frisse, zilte zeewind over ons volk laten waaien. Het is mijn bedoeling, hieronder in enkele trekken het grote belang van Marine en Koopvaardij, zowel in vredes- als in oorlogstijd, te schetsen.

De koopvaardij vormt in de huidige critieke situatie, waarin onze schatkist zich bevindt, één van de grootste bronnen van deviezen en duizenden mensen vinden een voor een Nederlander waardige werkkring aan boord onzer schepen.

De scheepsbouw bloeit door het grote eigen aanbouwprogramma en de vele buitenlandse orders, welke hier

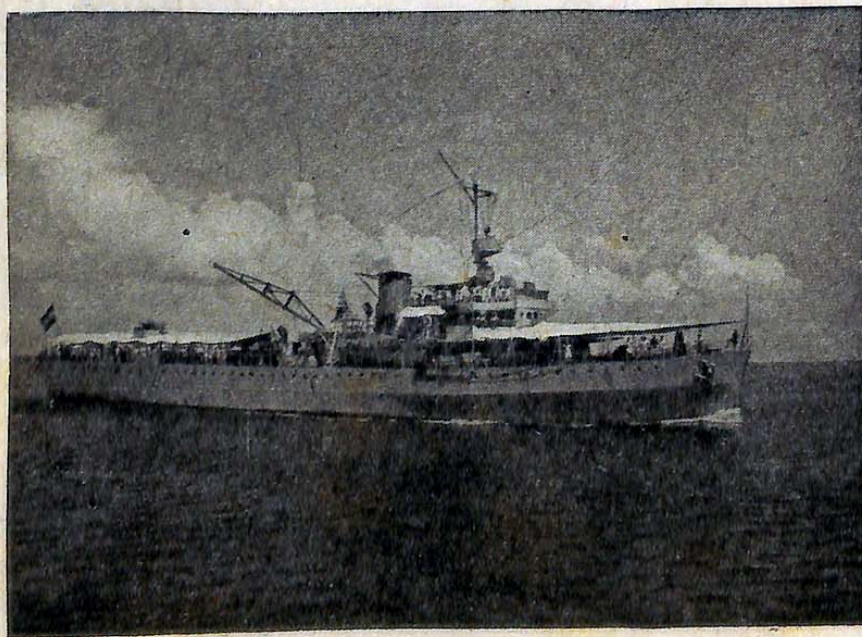
Hr. Ms. torpedobootjager „Kortenaar”.

worden geplaatst. Gelukkig kunnen wij wat dat betreft nog altijd met het buitenland wedijveren. Bij een bloeiende scheepvaart en scheepsbouw zijn niet alleen de rederijen en scheepsbouwerven gebaat, maar ook alle nevenbedrijven. En wat is eigenlijk een nevenbedrijf? Welhaast elke tak van de industrie vindt aan boord van schepen haar toepassing. 80% van de bevolking van Rotterdam is, hetzij rechtstreeks, hetzij zijdelings, bij de scheepvaart betrokken. Doch indirect is het Nederlandse volk in zijn geheel van de zeevaart afhankelijk. Immers Nederland is geen „self-supporting” land en kan niet buiten de overzeese handel. Het stilleggen van de scheepvaart heeft, zoals het verleden bewees, direct grote armoede ten gevolge. Zo groeide, toen gedurende de Franse overheersing onze scheepvaart werd stilgelegd, in Amsterdam het gras in de straten en was terzelfder tijd een derde deel van de bevolking van Leiden noodlijdend. Het is dus een levensbelang dat Nederland een koopvaardijvloot van betekenis onderhoudt.

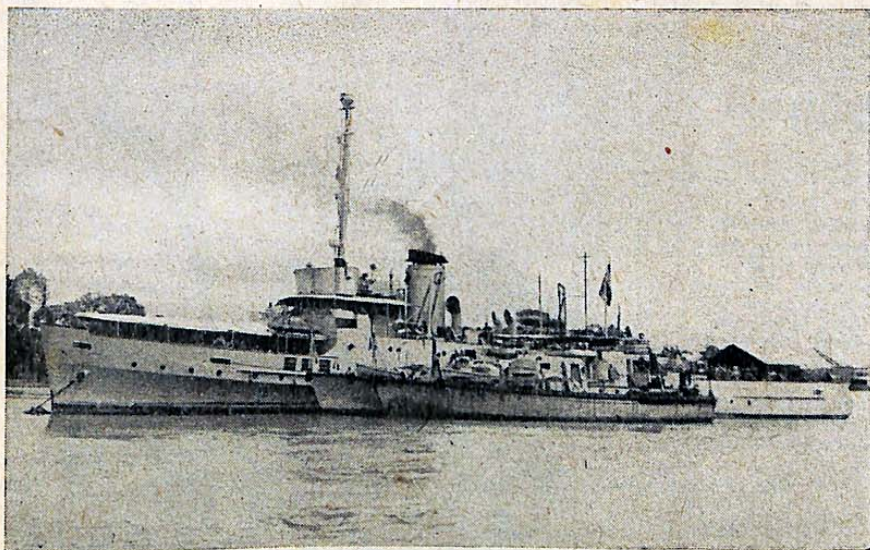
Zolang de wereldvrede nog niet verzekerd is, is het nodig dat een doeltreffend en paraat machtsmiddel aanwezig is, om de handelsvloot in tijden van oorlog te kunnen beschermen. De benodigde aanvoer toch, zowel voor de civiele bevolking als voor de strijdkrachten, dient te worden verzekerd.

Dit machtsmiddel vormt de Koninklijke Marine. Bij het treffen van defensie-maatregelen is het dus van primair belang, dat de Koninklijke Marine in staat is deze uiterst belangrijke taak te vervullen.

Nederland is na Noorwegen en Engeland het land met de grootste koopvaardijvloot in verhouding tot de grootte van haar bevolking. Het is interessant, de toestand wat betreft de bescherming der koopvaardij tussen Engeland en Nederland te vergelijken.

Hr. Ms. „Willem van der Zaan”.

Hr. Ms. „Jan van Gelder“.

	Engeland	Nederland
Koopvaardijvloot	19.000.000 brt.	3.000.000 brt.
Oorlogsvloot		
Slagschepen	5	0
Vliegkampschepen	27	1
Kruisers	37	2
Torpedobootjagers	205	6
Onderzeeboten	92	5
Escorte-vaartuigen	209	2

Aannemende dat de sterkte van de marines van eenzelfde verhouding zouden moeten zijn als die der koopvaardijvloeten, zou de Nederlandse Marine moeten worden uitgebreid als volgt:

- 1 slagschip
- 3 vliegkampschepen
- 3 kruisers
- 24 jagers
- 8 onderzeeboten
- 25 escorte-vaartuigen.

Het hierboven opgestelde rekensommetje dient alleen om aan te geven, dat de grootte van de door de Koninklijke Marine aangevraagde versterkingen niet alleen redelijk is, doch naar mijn mening zelfs veel te laag. Wat ook de argumenten mogen zijn, aan de maritieme eisen mag in het licht van het bovenstaande zeker niet worden getornd. Nederland als kleine mogendheid moet haar plaats in de rij der vooraanstaande volkeren blijven innemen, ook ingeval wij ooit weer in een oorlog zouden worden betrokken.

De volgende voorbeelden mogen het betoog nog illustreren:

Rommel werd verslagen in Noord-Afrika, nadat de geallieerden zijn zeeverbindingen afsneden.

Japan werd verslagen, doordat haar handelsvloot en marine vernietigd waren en zij de verbindingen met haar strijdkrachten op de Pacific-eilanden niet langer kon onderhouden.

De landing in Normandië werd mogelijk gemaakt doordat de geallieerden beschikten over een enorme handelsvloot, beschermd door sterke vlootstrijdkrachten.

Aan de andere kant is het moeilijk, zo niet onmogelijk, een voorbeeld aan te halen van een zuivere landoperatie, welke doorslaggevend was en waarbij de zeeverbindingen geen rol speelden.

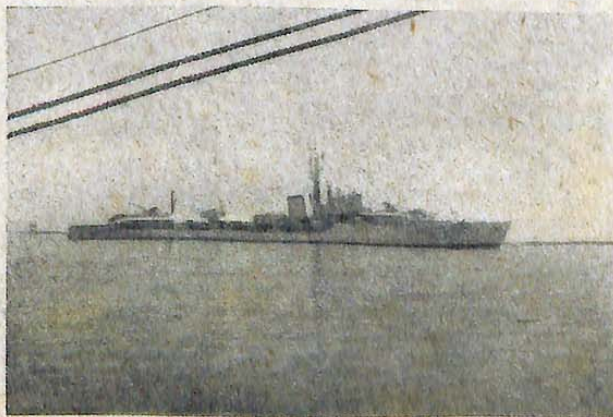
„Maar”, zullen sommige lezers zeggen, „waarom kunnen wij bij de onderhandelingen in Western Union-verband onze zeebelangen niet toevertrouwen aan onze bondgenoot Groot-Brittannië?” Tegen zulk een houding meen ik krachtig stelling te moeten nemen.

Het heeft niemand ooit gebaat een belangrijk deel van zijn belangen geheel aan anderen over te laten en daarbij notabene zijn sterkste wapen uit handen te geven. Immers, Nederland's belangrijkste bijdrage in geallieerd verband is tenslotte — zoals ondubbelzinnig uit de laatste oorlog is gebleken — de goed uitgeruste, goed bemande en goed beschermde koopvaardijvloot, welke de tweede is in tonnage in de Westelijke Unie.

Het lijkt mij onwaarschijnlijk, dat reders en koopvaardijpersoneel er nooit voor zouden zijn te vinden een dergelijke politiek te steunen. Neen lezer, wanneer de opbouw van ons leger ten koste moet gaan van onze zeemacht, dan heb ik maar één woord hiervoor, n.l. kortzichtige politiek, en dan kunnen wij met Admiraal De Ruyter verzuchten:

„Want wij sullen op d'eene of andere tijd een groot affront lyden tot groote schande van onse Staat, en alsoo sullen wij bij onse kooplyden en onse gemeente door eerlooze schelmen uytgemaakt worden. Want niemand kan so syn konboy beschermen. De minste van den Staat van Engeland sal ons zoeken t'affronteren en onse schepen tot haar contentement visiteren en dan op de minste pretentie met onse koopbaardyscheepen doorgaan en ons noch door Jangats (bloode loeren) uytflachen. Dat door eerlyke Dienaars van den Staat seer droebig is te verdragen.”

H. W. Hettema
Kapitein ter Zee K.M.R.

Hr. Ms. torpedobootjager „Evertsen“.

De eerste slagschepen

In 1862, tijdens de Amerikaanse burgeroorlog, vond het eerste gevecht tussen 2 gepantserde schepen plaats. De „Merrimac” van de Zuidelijke Staten, die eerst op z'n dooie gemak een aantal ouderwetse schepen in de grond had geboord, moest na een verbeterd strijd van 3 uur tegen de „Monitor” van de Noordelijken tenslotte het veld ruimen. Het was thans alles pantser wat de klok sloeg. Vele marinebladen werden volgeschreven, talloze autoriteiten hielden lange conferenties en de scheepsbouwers bogen zich met ernstige gezichten over hun tekenafels.

Gordelpantser

De „Warrior” en de „Black Prince”, de eerste gepantserde schepen, die de Engelsen in 1860 in dienst gesteld hadden, werden dan ook spoedig gevolgd door een serie schepen, waarin de ervaringen van het historische zeegevecht tussen de beide Amerikaanse pantser-schepen verwerkt waren.

De „Minotaur”, die kort na dit zeegevecht in Engeland werd gebouwd, was nog een stoomschip met hulp-zeilvermogen. De tonnage bedroeg 10.000 ton, terwijl over de hele lengte een z.g. „gordel-pantser” van maximum 14 cm was aangebracht. Door de grote lengte van ruim 120 meter bleek dit geheel van ijzer gebouwde schip echter onhandelbaar als zeilschip. Verder was het geschut nog aangebracht in batterijen in de brede zij, in navolging van de zeilschepen uit de tijd van Nelson, toen de grootste lineschepen 90 tot 100 stukken geschut voerden, die op 3 onder elkaar gelegen dekken waren opgesteld.

Door de invoering van het pantser moest het geschut van steeds groter kaliber worden. Dit noodzaakte door het grote gewicht tot een beperking van het aantal stukken geschut, waarmee echter tevens de betrekkelijke waarde van elk kanon veel groter werd. Derhalve moest de geschutopstelling goed beschermd worden.

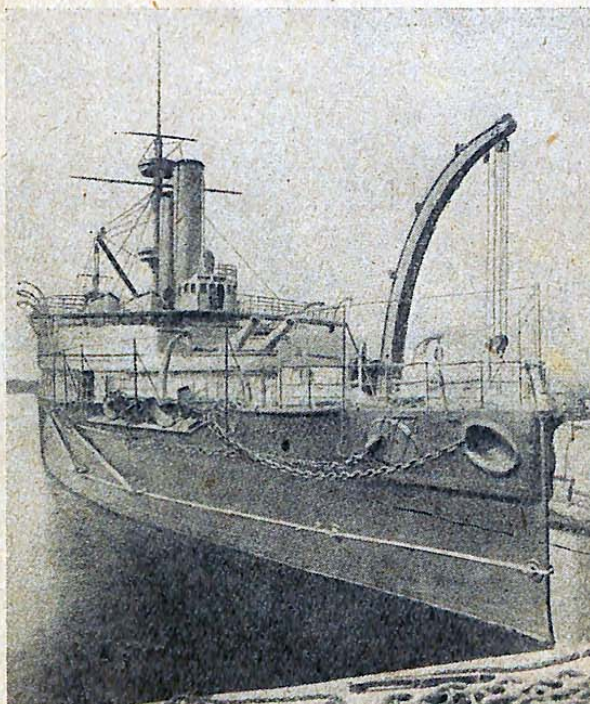
De zware artillerie werd nu in het midden-gedeelte van het schip samengehouden, waarbij in dat gedeelte de romp over de gehele hoogte boven water werd gepantserd. Het overige deel van het schip kreeg alleen pantser ter hoogte van de waterlijn. Door een gepantserd schot aan de voor- en achterzijde van het geheel tot de bovenkant van de verschansing doorlopend pantser, ontstond in de midscheeps een soort citadel, vandaar de naam citadel- of kazematschepen.

Barbette-torens

Aan boord van het Engelse schip „Hercules” van 6.800 ton, dat in 1868 in dienst werd gesteld, waren in de citadel 8 z.g. 18-tons kanons geplaatst. Het lichte geschut stond geheel onbeschermd opgesteld.

Let op de z.g. barbette-torens, waardoor de kanons over een grotere hoek geëleveerd konden worden.

Het Engelse slagschip „Collingwood”

De bakshoek van elk stuk was zeer beperkt. De hoeken der kazematten waren enigszins afgesneden, waardoor 2 kanons onder zeer scherpe hoeken met het voor- en achterschip konden vuren. Het rendement van zo'n opstelling was laag.

Dit was dan ook niet, zoals de „Monitor” met z'n draaibare geschutstoren het gedemonstreerd had. Bij de „Devastation”, die in 1869 verscheen, waren in de eerste plaats de zeilen

Le Monitor

en daarmee een brokje romantiek verdwenen. Het schip kreeg 2 schroeven en kon een snelheid van ruim 14 mijl halen. Het gordelpantser liep weer over de hele lengte door, maar was in de midscheeps veel zwaarder dan bij het voor- en achterschip.

Het belangrijkste was echter, dat het geschut opgesteld werd in 2 draaibare dubbel-loopstorens, op het voor- en achterschip, dus net als bij de „Monitor”. De vuursectoren van deze kanons, die over stuurboord en bakboord konden vuren, waren veel groter dan op de Citadel-schepen.

De draaibare geschutstorens konden eerst alleen in het horizontale vlak gedraaid worden, hetgeen men „bakken” noemt, en slechts over een kleine hoek in het verticale vlak bewogen

worden („vluchten” of „eleveren”). Bij de in 1880 ingevoerde barbette-torens was het mogelijk de kanons over een veel grotere hoek te eleveren, waardoor de schootsafstand groter werd.

Waterpijp-ketels

De „Majestic”, die in 1894 in dienst werd gesteld, had een nieuw soort pantserplaten, die behandeld waren volgens het Harvey-proces. Dit waren geheel stalen platen, die door het snel afkoelen van de oppervlakte gehard waren. De sterkte was belangrijk groter dan de tot nu toe gebruikte compound-platen, die uit een laag staal en een binnenlaag smeedijzer bestonden, om het scheuren van de harde staallaag te voorkomen.

Het invoeren van deze nieuwe sterkere pantserplaten betekende weer een belangrijke gewichtsbesparing, iets waar een scheepsbouwer altijd op uit is. Daardoor kan b.v. de machine-installatie meer vermogen krijgen en het schip dus sneller lopen of de bewapening kan zwaarder worden.

Verder werd het pantserdek nabij de scheepshuid zodanig naar beneden gebogen, dat het aansloot aan het onderreinde van het gordelpantser, dus beneden de waterlijn, waardoor een treffer, die op de waterlijn het gordelpantser mocht doordringen, op het gebogen pantserdek afschampte. Hierdoor werd o.a. voorkomen, dat de beneden dit dek gelegen compartimenten schade kregen of vol water liepen.

Bij een volgende serie werden voor het eerst waterpijpketels ingevoerd, die een groter rendement hadden dan de tot nu toe gebruikte zwaardere vlampijpketels. De opstelling van het geschut was aan het einde van de 19e eeuw in het algemeen volgens het volgende recept:

Ramstevens

Op het voor- en achterschip stond een draaibare barbette-toren voor het zware geschut, dat omstreeks 1900 het kaliber van 30.5 cm bereikt had. Het was mogelijk hiermee

aan beide zijden vuur uit te brengen tot ongeveer 45°, respectievelijk achterlijker en voorlijker dan dwars. Dit in verband met het feit, dat er prijs op werd gesteld de eigen schoorsteen, brug en verdere opbouw niet in elkaar te schieten. De middelbare batterij van 15 cm kanons, die gebruikt werd als hulp bij het inschieten van de zware kanons, was in de brede zij in kazemat, in torens of achter open schilden opgesteld. Dit laatste was het geval met de Nederlandse pantserscheppen uit die tijd van het type „Hertog Hendrik”. De kazemat-opstelling had het nadeel kleinere vuursectoren te veroorzaken, maar bij dezelfde pantserdikte is het voor bescherming benodigde gewicht geringer dan bij de opstelling in torens. Het lichte geschut van ong. 7½ cm, dat speciaal tegen torpedoboten was bedoeld, stond meestal verspreid en onbeschermd opgesteld. Verder hadden de meeste schepen nog ramstevens, met de typische, onder water naar voren uitlopende puntvorm. Er waren weliswaar onder-tussen betere torpedo's en zwaardere kanons geconstrueerd, maar de Oostenrijkse Admiraal Tegelhoff had in 1866 in de slag bij Lissa zo enorm veel plezier van het rammen beleefd, dat trouw elk nieuw schip met zo'n ramstevan werd versierd. Er was intussen een gevaarlijke concurrent voor de Engelsen op de slagscheppenmarkt verschenen. Duitsland, dat tot nu toe slechts een kleine vloot had gehad, begon op initiatief van de sedert 1888 als keizer optredende Wilhelm II een grote vloot te bouwen. Dat dit Engeland slechts matig genoeg deed, zal niemand verwonderen. Aldus ontstond tot het uitbreken van de eerste wereldoorlog, de bekende bewapeningswedloop, waarbij vooral grote aandacht werd besteed vooral aan de bouw van slagscheppen.

A. van Noortwijk,
Ltz. II.

*

25 MAART

1653. Verbod der Staten-Generaal om uit te zeilen en hernieuwing van het verbod om bij vreemde walvisvaarders dienst te nemen. (Oorlog met Engeland).
1659. Adriaen Banckers raakte voor het eiland Ween aan de grond en werd tevergeefs drie dagen lang door de Zweden te water en te land bestookt.
1802. Vrede met Engeland te Amiens. Ceylon ging verloren. Het einde van de ongelukkigste oorlog door Nederland ooit gevoerd.

26 MAART

1662. Voorlopig tractaat met Algiers door bemiddeling van Adm. de Ruyter gesloten.
1825. Inneming van Badjoa (Celebes) onder Generaal van Geen.
1873. Oorlogsverklaring aan de Sultan van Atjeh.

27 MAART

1477. Amsterdam geeft brieven uit ter kaapvaart tegen de Wendische steden.
1614. Generaal octroy (van de Staten-Generaal) voor die ghene die eenighe nieuwe passagien, havenen, landen oft plaetsen sullen ontdekken. Vernieuwde aanmoediging tot het doen van ontdekkingsreizen. De ontdekker verkreeg monopolie voor 6 reizen.
1676. Kapt. Simon Loncke, koopvaarders convoyerend, in de Noordzee door 5 Duinkerker kapers onder Jean Bart aangevallen. Hij sneuvelde en de schepen werden veroverd.
1683. Dood van Vice-Admiraal Engel de Ruyter, (geb. 1649) zoon van M. A. de Ruyter.

28 MAART

1672. Engeland verklaart de Republiek den oorlog; Frankrijk volgde den 6den April.

29 MAART

1747. Geboorte van Jan Schreuder Haringman. Leidde de verovering der Ste Lucie, 1793.
1824. Oprichting der Nederlandsche Handel-Maatschappij met een kapitaal van 12 miljoen gulden. Koning Willem I nam hieraan deel voor 4 miljoen en waarborgde 4½% rente aan de deelhebbers.

31 MAART

1569. Plakkaat van Alva op de zeevaart. Verbod om uit te zeilen zonder voldoende bewapening. Verlof tot kaapvaart. Verbod van zee-assurantie en handel met Engeland.
1702. Verbod van uitzeilen wegens de Spaanse Successie-oorlog.
1721. Besluit van H.H.M. tot aanbouw van 6 snelzeilende schepen tegen de Algerijnen. (Door de Admiraliteit niet uitgevoerd).
1807. Kanonneerboden onder Kapt. Luit. Ossewaarde nemen op de Eems de Engelse brik Ferreter.

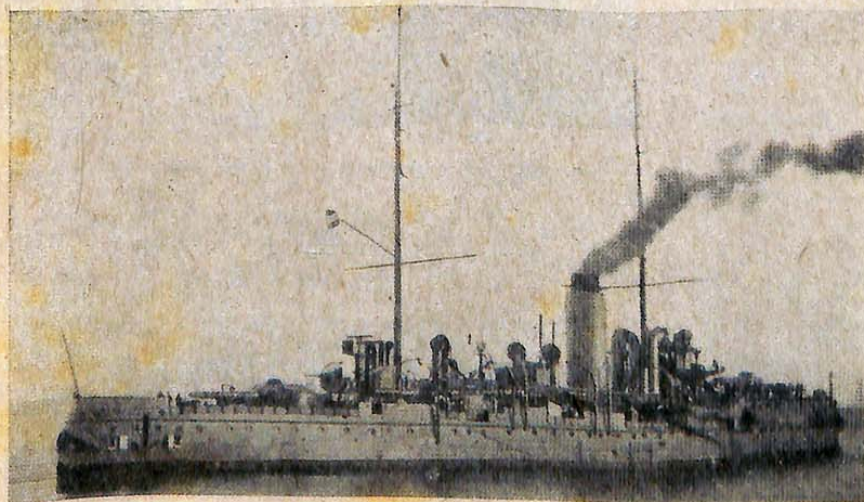
De kapitein ter zee P. Rouwenhorst, tot dusver hoofd opleidingen bij de Zeemacht, is met ingang van 1 Maart j.l. benoemd tot inspecteur van het onderwijs bij de Zeemacht en tevens bevorderd tot de rang van schout bij nacht.

Inspecteur van onderwijs bij de Zeemacht is een nieuwe functie welke in het leven is geroepen om de opleidingen in de Koninklijke Marine (eerste militaire vorming, officiersopleidingen enz.) onder centraal toezicht te brengen. Tevens is bedoelde inspecteur voorzitter der commissien voor aanneming van adelborsten en adspirant reserve officieren en voorzitter der examencommissien voor officieren.

De inspecteur van onderwijs zal rechtstreeks onder de minister van marine ressorteren.

*

De hoofd-vlootaalmoezenier, J. F. M. de Sain, die momenteel op een dienstreis in Indonesië is, werd benoemd tot geheim kamerheer van de Paus.

Hr. Ms. pantserschip „Hertog Hendrik”.

Een vergeefse tocht?

Op zekere dag waren we in Tjermee aangekomen. Al zoekend naar copy hadden we al een week lang getrokken langs posten en postjes, maar overal waar we kwamen leek het, of tegelijk met ons de rust binnen-tippelde.....

„Hopies was er loos geweest, de laatste dagen, maar nu..... geen moer meer” en dat hoorden we bijna overal waar we kwamen. De patrouilles, die we meepersten, verliepen geheel volgens plan. Van „A” naar „B” en van „B” naar „A”, nu eens in de brandende zon, dan weer in de stromende regen en met dat alles nog geen letter op papier!

En zo zaten we al 3 dagen in Tjermee, 3 dagen, die even lang duurden als 3 weken. „Een dood rot-gat”, getuigde het stootpeleton, waarbij we logeerden, „dichtgeplakt met oude kranten en waar dan ook niets te beleven viel.” En net waren we ’s avonds voor we gingen slapen dan ook besloten om de volgende dag maar waar aan onze stutten te trekken, toen..... Ja toen?

Alarm

We voelden een por in onze rug. Voelen is wel sterk uitgedrukt eigenlijk, maar in ieder geval, we schrokken er door wakker. We merkten, dat het nog donker was buiten en toen we ons losgeknoopt hadden uit onze deuren, zagen we op ons klokje dat het 3 uur was.

Rijkelijk vroeg voor overal, vonden we. We tilden onze klamboe op en hoorden de stem van de sergeant van het stootpeleton zeggen: „werk aan de winkel, voorlichting. Over 3 kwartier verutrekken we. Schaften over 10 minuten”. Slaapdrongen nog knoopten we onze „leggings” om, haalden schaften in een andermans blikje, omdat het onze in het donker onvindbaar was en precies op tijd stonden we aangetreden bij de trucks, klaar voor vertrek.

„In de richting van Modjokerto gaan we dit keer”, zo vertelde een luitenant. „In één of andere kampong zit, naar men zegt, een groot aantal extremisten. Een heel bataljon of zo en die kampong gaan we zuiveren”.

Even later zat de hele compagnie op de trucks en daar gingen we, eerst naar Kedamian.

Het was nog pikdonker langs de weg. In sommige huisjes een flauw schijnsel van een flikkerend oliepitje, maar verder..... geen hand voor ogen.

Er werd niet veel gesproken. Je had al je aandacht nodig om op je plaats te blijven zitten, want zoals overal, voerde ook hier de route niet over een gladde betonweg. Soms stootte je helm tegen die van je maat naast je en kwam de loop van zijn karabijn in jouw maag terecht. „Verdomme”, zei je dan allebei, maar meteen was je het weer vergeten, omdat de wagen door een volgende kuil ging.

Het is koud zo ’smorgens vroeg. De mouwen van de dungaree-jasjes waren omlaag en de kragen omhoog geslagen.

In Kedamian werd er gestopt. Het peleton dat daar lag zou ook mee gaan.

Het duurde veel te lang naar de zin van de mannen uit Tjermee, maar een kwartier later hobbelde we weer verder.

Het was gaan regenen en dat maakte het nog een beetje kouder. Het werd drukker op de weg. We kwamen groepjes pasar-gangers tegen met manden op het hoofd of een pikolan over de schouder. De dag was begonnen.

De zuivering

In een klein dorp bij de pasar stopten we weer. In het donker werd een marscolonne geformeerd en toen gingen we lopen.

Een smalle zijweg werd ingeslagen met als gevolg, dat we weldra tot onze enkels in de modder wegzakten. Maar glibber-glijend ging het ook, hoogstens zo nu en dan een onparlementair woord, wanneer er iemand bijna „tegen dek” ging, maar verder zonder noemenswaardig oponthoud, steeds maar verder.

En zo, laverend van de ene kant naar de andere kant van de weg, omdat we zoveel mogelijk droge plaatsen zochten, kwamen we steeds dichterbij de kampong, die gezuiverd moest worden.

Totdat we er in het schemerdonker plotseling voor stonden en de gehele compagnie zich onmiddellijk over de breedte van de kampong opstelde.

Een kort commando.....

Het was rustig en stil bij de huisjes. In groepjes van 2 klommen we over de bamboe-omheining en stieten de deuren van de eerste rij huisjes open. Stikdonker was het daarbinnen en een mufte lucht sloeg ons tegemoet. We zagen niets.

„Tabeh toean”, klonk uit de hoek van de kamer een vrouwenstem, we bromden een groet terug. De huizen werden geheel onderzocht maar we zagen niet meer dan een paar angstige kinderkopjes en wat schamel meubilair.

Even daarna stonden we weer buiten om het volgende huisje te gaan onderzoeken.

Weer een groet vanuit het donker, weer alleen vrouwen en kinderen en wat armzalig meubilair.

En toen wisten we het, geen pelopors zouden we hier vinden.

Op onze weg terug hebben wij er lang over nagedacht.

Uiteindelijk was er niets gebeurd. En was dus het notitieboekje leeg gebleven.

Wat zouden wij schrijven en had het zin om te schrijven?

En toen wisten we ineens het antwoord. Het antwoord, dat al onze mannen geven op de vraag, of die vele zo op het oog vergeefse tochten werkelijk zinloos zijn. De vijand achtervolgen, waar hij is. Je steeds en overal laten zien. Vijandelijke benden niet de kans geven om terug te keren en op deze manier de bevolking behoeden voor terreur en banditisme.

En daarom schreven wij dan ook dit kleine verhaal over zo’n doodgevone patrouille.

C. van Lint.

Marinierscorrespondent.

.....en stieten de deur van de eerste rij huisjes open.

na
de
actie

Daar zitten ze als oude spreeuwen,
Schuw in hun kale veren weggedoken,
Ruwe rafellappen om ontstoken zweren,
Zij kunnen wel van honger schreeuwen.

Speelt U graag met een mens in nood?
Gooi eens dat oud stuk wittebrood,
Dan kunt U lachen om de stomme dieren:
Eerst nog spreeuwen, nu al kleine gieren,

En volgt de rel van 't welgeslaagd kraakeel.
Vraagt U dan naar de inhoud van het spel?
Die vindt U in vier donkerbruine ogen
En heel Uw dierbaar lachen is gelogen.

e. land

HET KAN VERKEREN

Bloedlink

't Was op die lange weg naar Babat, die toen nog over Plosso ging, dat wij in convooi meereden. „Die „wij” zijn 5 man op een met hout-beladen truck, 1 sergeant en 4 puppussen.

't Is al een ouwe jongen, die sergeant, we zien 't, hij heeft „al heel wat baaltjes rijst achter zijn kiezen”. En wij, met onze 10 of 15 maandjes Oost, wij hebben respect voor hem, omdat hij zoveel weet, wat wij niet weten.

En daarom, als de sergeant spreekt, zwijgen wij.

„Kaik” zegt-ie, en z'n stem verraadt, dat z'n wieg in ieder geval nooit in Den Haag heeft gestaan, „kaik, ik heb nu echt zo 't gevoel, hè, dat 'r vandaag-wat gaat gebeure; datte we wel 's 'n strot vuur kenne krijgen”.

Ik — voor het eerst buiten — voel dat m'n hart sneller gaat kloppen en m'n karabijn, die achtereelooos tussen rugzak en tamping ligt, komt als vanzelf tussen m'n knieën.

We rijden door een bergachtige landstreek. Als een grijs lint slingert de weg zich omhoog en omlaag, om dan, ergens tussen de heuvels, te verdwijnen.

„Mot je nou es effe kaik”, zegt de sergeant weer en wijst naar zo'n heuveltop, ergens 4 of 500 meter weg. „Zo'n heuveltopje hè, och man, 'n juwél van een opstelling. Hoefe ze mijn maar met een geweer neer te zetten en d'r komp geen kip, wat zeg 'k, geen muis doorheen. Maar ja, die kerels gebruiken d'r lui harses gewoonweg niet”.

Ik haal de grendel van m'n karabijn naar achter en laat 'n patroon in de kamer. Die kerels mochten gewoonweg d'r lui harses wel eens gaan gebruiken. De weg wordt steeds slechter nu, de trucks maken zo af en toe een hoek van 45 graden.

Maar die chauffeur van ons is een goeie, eentje die zijn vak verstaat.

'n Kull, waar z'n maat doorheen roest, weet hij handig te omzeilen en een steen, waar een ander overheen rijdt, daar gaat hij langs.

„Da's nou weer bloedlink van so'n vent, he”, weet de sergeant, „des te meer kans heb-ie natuurlijk om op 'n mijn te lopen. En dan legge we natuurlijk allemaal rotti”.

M'n hart bonst nu al en ik voel me niks safe op die-truck-met-die-goeie chauffeur.

De colonne stopt, midden in een kampong. 't Is stil in die kampong, want de zon staat al hoog aan de hemel en 't is warm buiten.

„As 't zo stil is, is 't fout, weet je; ik vertrouw 't niet”, zegt de sergeant. „'t Zou me niks verwonderen as.....”

'n Kleine „anak” gluurt met grote, nieuwsgierige ogen vanachter het bamboe naar onze truck, maar trekt z'n kroeskopje ijlings terug, als „toean ser-sjan” heel boos naar 'm kijkt.

„Zie je 't nou! vloekt de sergeant. „Ze kruipen weg. Da's niet pluis, wat ik je brom”.

Ik druk de veiligheidspal van m'n karabijn naar links en ben tot alles bereid.

Maar de colonne zet zich weer in beweging en we hossen verder, kilometer na kilometer. Nog 5, nog 4, en dan.....

Babat.

Ik ben een liefhebber van (spannende) cowboyfilms met woeste schiet-partijen in zo'n Wild-West stadje. Babat heeft veel van z'n cowboy-stadje weg. Dezelfde vuilwitte-met-planken-dichtgespijkerde-huisjes, dezelfde smalle, kronkelige, rommelige, stoffige straatjes, maar in plaats van vastgebonden mustangs staan er nu jeeps en trucks en in plaats van cowboys-met-op-iedere-heup-een-revolver-in-holster, lopen er nu mariniers.

Hopies!

Mariniers in pendek, mariniers in dun-garee, met helm of vechtpet, mariniers met geweer, karabijn, tommy-gun of pistool.

En alle mariniers met baarden: zwarte baarden, blonde baarden, (n enkele rooie) elegante baarden, landlopersbaarden of stoppelbaarden.

En wat doen ze? Ze grijnzen.

Er is geen gejuich dat we veilig zijn binnengekomen, ze gooien niet met petten, ze vliegen ons niet om de hals, nee, ze grijnzen.

Convooi stopt.

„We benne d'r”, zegt de sergeant. En dan weet ik 't:

„'n Behoorlijk heldere kijk heeft deze man op de dingen”.

't Is een dag later, als ik een convooi naar Toeban pik.

Och, wat het rijden betreft, da's in ieder convooi vrijwel hetzelfde.

Je zit bij elkaar in de bak van die truck. Je kankert, (dat doe je altijd als je bij elkaar zit) je kankert over die harde bank waar je op zit, over dat apeland waar je vertoeft, over die slechte weg waar je op rijdt, over alles.

En kanker je niet, dan kun je misschien een loflied zingen op het schone Indonesische landschap rondom je.

Die sawahs in de diepte, waarop de tani met zijn hele gezin bibit (de jonge rijst) uitplant, of achter de primitieve houten ploeg loopt, getrokken door sterke, logge karbouwen, die uitgestrekte maisvelden met hun typische oogsthuysjes op bamboepalen; die machtige bossen, opklimmend tegen de berghellingen.

En je holst voort en je voelt je op je gemak.

„D'r is geen moer loos op deze weg”, hebben „ze” me verzekerd. „Je kan er gerust alleen over djalannen”.

't Is niet ver meer naar Toeban nu, nog een kilometer of 5.

Dan gebeurt 't.....

'n Explosie! Recht voor me schiet een enorme zwarte zuil omhoog, zand, roet, stenen, stukken hout vliegen in het rond, vaten kantelen van de wagen, piepend remt de truck.....

„We zijn op een mijn gelopen”, gaat het door je heen en automatisch duik je in elkaar.

Maar bijna onmiddellijk daarop hoor je het ratelen van automatisch vuur. We worden beschoten!!

In één tel spring je van de truck, duikt plat neer in de roodbruine modder, zoekt even de richting vanwaar wordt gevuld en binnen 10, nee binnen 5 seconden knettert alles wat maar vuren kan er op los; karabijnen, geweren en Browning Automatic Rifles”.

Gelukkig schiet de vijand te hoog, hoe-wel de richting niet slecht is.

Recht boven me, op ongeveer 3 misschieten 4 meter hoogte, tikken de kogels in de bamboe; splinters hout dwarrelen naar beneden.

Onder het vuren waag je het even naar voren te kijken, wat er eigenlijk precies is gebeurd. Zijn er gewonden, doden misschien.....?

Langzaam trekt de zwarte walm weg en het beroete gezicht van de luitenant duikt op.

„What about, luitenant?”

„Niks loos mannen, alles oké”.

Tja, we hebben wat je noemt gesloft. 't Was een trekbon, niet op tijd aange-trokken. Te laat voor de truck-met-benzinevaten, te vroeg voor de jeep. Niets is er zelfs beschadigd.

't Peloporvuur zwijgt nu, ze zijn aan hun stutten getrokken.

We klimmen op de trucks en gaan verder. Nog 5 kilometer, nog 4.....

Toeban.

't Hoofdkwartier, 'n enorm gebouw met Romeinse zuilen, 'n groot plein met een waringin. Verderop de pasar, waarop een levendige drukte en nog verderop de zee.

Convooi stopt.

Mariniers, die het schieten hebben gehoord, komen toegelopen.

En?????

Gesloft, heel gewoon gesloft.

Ze grijnzen...

Hulpvaardig is de bevolking meestal, als je jeep soms geen zin heeft.

Wapenbroeders

Het heeft H. M. de Koningin behaagd om het motortankschip „Mijdrecht“ (Phs. van Ommeren's Scheepvaartbedrijf) bij dagorder te vermelden. Dit is het tweede Nederlandse koopvaardijsschip, dat deze eer te beurt is gevallen.

Op 28 Januari j.l. (we vermeldden het reeds in de kolommen van „Wapenbroeders“ dd. 10 Februari j.l.) werd het oude logementsschip, Hr. Ms. „Leeuw“, bevrouwd met Marva's.

Een eeuwenoude traditie van de Koninklijke Marine werd hiermede gebroken, doch aan de andere kant een urgent woningprobleem opgelost.

In de „Kleine Krant“ van de „Groene“ had „Joost“ hierover het volgende op te merken:

REY VAN JANMAETS

*'t Schip luystert naer geen Roer,
naer Stuurman, noch Compas,
Geen Bootsman staet op Wacht met
Pet en Olyjas,
Geen Zeuntjen sjaauwt er rondt
met Koffy, Koeck en Oorlam.
Vermits een Dochterkyn bij Mar-
vaes nogh niet voorkwam.
Geen ruwe Zeemansknuyst grijpt
Touw en Taeckel vast,
Geen jeugdigh Aedelborst klimt
grimmigh inde Mast:
Want zie, de Boegspriet torst een
lyn met natte jurcken,
Nu in het cnusse Ruym de Marvaes
saemen hurcken;
Haer gychelent Gekir vervult de
Scheepskajuit,
Terwijl de Wacht-te-Cooy het Paer-
denhoofdstel fluyt.
Dat dit o, stoere „Leeuw“, Uw On-
dergangh most weezen!
Ghy die met Uw canons geen Vijant
hoefde vreezen
En op de woeste Zee Uw Vlagh
nooyt strycken zagh,
Hoort 't Babb'len in Uw Bueyk, die
eens te Brullen plagh.*

In het Britse Lagerhuis heeft het conservatieve lid Commodore Harvey, minister Bevin vragen gesteld over de Chinese kruiser „Tsjungking“, voormalige „Aurora“ die in Mei 1948 door de Britse regering aan de Chinese nationalistten werd overgedragen.

Minister MacNeil antwoordde voor Bevin, dat de „Tsjungking“ onlangs naar de communisten was overgelopen. Het schip was naar Tsjeffu gevaren en volgens berichten doorgeslagen naar Dairen.

Dank zij de geweldige prestatie van de slibzuiger „Celebes“ is het thans weer mogelijk voor schepen met ruim 9½ meter diepgang de haven van Belawan binnen te komen. De „Celebes“ bracht in Belawan in 10 maanden 4.000.000 kubieke meter slib uit de vaargeul naar diep water en is na een kort verblijf in Tandjong Priok thans weer naar Belawan teruggekeerd teneinde nog een halve meter uit te diepen, waarbij de slibzuiger „Sumatra“ zal komen assisteren.

Na een reis van vier maanden rond Afrika is de Zweedse luchtdoelkruiser „Gotland“ (4700-ton) in de Parkhaven van Rotterdam aangekomen.

Deze kruiser, die op de thuisreis is, werd als vliegtuigmoederschip en lichte kruiser gebouwd en in 1944 tot luchtdoelkruiser omgebouwd. De kanons op het schip waren oorspronkelijk bestemd voor de Nederlandse marine, maar de oorlog verhinderde de export naar Nederland. De „Gotland“ is voornamelijk in gebruik als opleidingsschip voor cadetten, waarvan deze keer 63 de reis meemaakten. De totale bemanning bestaat uit 536 koppen.

Behalve voor trainingsdoeleinden was de laatste reis bedoeld om de commerciële betrekkingen van Zweden met Afrika te ondersteunen. Woensdag vertrekt het schip, dat in totaal 17000 zeemijlen aflegde, naar Zweden.

RECORD LUCHTFOTOGRAFIE.

De Amerikaanse luchtmacht sloeg onlangs een record op luchtfotografisch gebied, door het, in één enkele vlucht, filmen van een strook der Verenigde Staten, welke loopt van de Westkust tot de Oostkust.

Na een verblijf van bijna een ½ jaar in de West, liep Hr. Ms. kanonneerboot „Van Kinsbergen“ op 2 Maart j.l. de haven van Nieuwediep weer binnen.

VISSER & Co. Batavia-C.

In de week van 3 t/m 12 Maart 1949 zijn door de Koninklijke Marine (mariniers brigade inbegrepen) geen verliezen geleden tenvolgt van vijandelijke acties.

Fotografen van het Air Material Command te Wright Field maakten 390 afzonderlijke opnamen, welke tezamen een film vormden van ong. 100 meter, tijdens een vlucht van Santa Barbara in Californië naar de Mitchell luchtbasis in de staat New York.

De fotografen vlogen de afstand van 2700 mijl op een hoogte van 40.000 voet en gebruikten een K. 17 camera-opstelling, welke bestaat uit drie 6-inch camera's, zo geplaatst dat zij de aarde van horizon tot horizon bestrijken.

Deze camera-installatie opereert met tussenpauzen van circa 50 seconden, terwijl elke opname een oppervlakte van ongeveer 130 vierkante mijlen in beeld brengt.

De Onderzeedienst in Rotterdam heeft 4 Duitse onderzeebootjes, die lange tijd als oud roest op een hoop lagen, opgekalefaterd en als een soort miniatuur-museum op cementen voetstukken gezet. De eerste is een 2-persoons onderzeeboot, type „Seehund“, die 2 torpedo's kan meevoeren. Dan is er een exemplaar van het type „Biber“, dat door 1 man werd bediend en 2 mijnen bij zich had. De 3de is ook een 1-mans-onderzeeboot, de „Molch“, die 2 torpedo's naast elkaar kon afvuren. Nummer 4 wordt „moeder en kind“ genoemd, en bestaat uit 2 torpedo's boven elkaar. Ook dit technische gewrocht werd door 1 man bediend. Dit zijn 4 standaardtypen van de vele soorten die door de Duitse Marine in de oorlog werden gemaakt en die destijds in Den Helder, IJmuiden en Vlissingen gereed werden gehouden.